

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ПРОГРАМА та ТЕЗИ

**всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених**

**«Реалізація євроінтеграційної політики України:
суспільно-політичний та безпековий аспекти»**

14–16 листопада 2016 р.

Миколаїв – 2016

Всеукраїнська науково-практична конференція
молодих вчених «Реалізація євроінтеграційної по-
літики України: суспільно-політичний та безпеко-
вий аспекти» : [програма та тези]. – Миколаїв :
Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2016. – 84 с.

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ПРОГРАМА

**всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених**

**«Реалізація євроінтеграційної політики України:
суспільно-політичний та безпековий аспекти»**

14–16 листопада 2016 р.

Миколаїв – 2016

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Клименко Леонід – доктор технічних наук, професор, ректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Заслужений діяч науки і техніки України.

Заступники голови:

Палагнюк Юліана – завідувач кафедри програми Жана Моне, доктор наук з державного управління, доцент кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Члени оргкомітету:

Беглиця Володимир – доктор наук з державного управління, проректор з наукової роботи, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Андрєєв В'ячеслав – кандидат технічних наук, доцент, начальник наукового відділу, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Коваль Ганна – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Шевчук Володимир – доктор політичних наук, професор, декан факультету політичних наук, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

Відповідальний секретар оргкомітету:

Сай Дмитро – кандидат педагогічних наук, старший викладач, кафедра соціальної роботи, управління і педагогіки, Чорноморський національний університет імені Петра Могили.

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Мета проведення:

Узагальнення досвіду дослідження та реалізації державної євроінтеграційної політики, і зокрема, імплементації соціально-політичних та безпекових положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Ініціатори проведення:

Кафедра програми Жана Моне Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Місце проведення: м. Миколаїв, Україна

Дата проведення: 14–16 листопада 2016 року.

Регламент виступів:

доповіді – 15 хв.;

інформація – 10 хв.;

відповіді на запитання – 5 хв.;

участь у обговоренні та диспуті – 5 хв.

Учасники Конференції:

1. Представники органів державного управління та місцевого самоврядування України, представники Консультативної місії ЄС в Україні.
2. Активісти громадських організацій України.
3. Провідні науковці ЧНУ ім. Петра Могили, вітчизняних вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ.

ПРОГРАМОВІ ЗАХОДИ:

14 листопада 2016 року

8:30–9:30 – реєстрація учасників конференції.

9:30–11:30 – початок першого пленарного засідання разом із представниками науково-практичної конференції «Могилянські читання – 2016».

13:00–14:30 – обід.

14:30–15:30 – друге спільне пленарне засідання.

16:00–16:50 – диспут та обговорення.

15–16 листопада 2016 року

Робота в секціях конференції

16 листопада 2016 року

Підведення результатів конференції.

Інформація модераторів секцій про обговорення проблем та ухвалення відповідних рішень.

Обговорення звернення учасників конференції до науковців, викладачів, студентів, представників громадянського суспільства відносно об'єднання зусиль для подальшого поглиблення інтеграції України до ЄС у рамках реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом в умовах необхідності посилення національної безпеки України.

Від'їзд учасників конференції.

СЕКЦІЯ 1

Соціально-політичні засади реалізації державної євроінтеграційної політики України

Модератор: Палагнюк Юліана – завідувач кафедри програми Жана Моне, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

ВИСТУПИ:

Палагнюк Олександра (магістр з міжнародного та європейського права (Німеччина), спеціаліст з питань прав людини та гендеру Консультативної Місії Європейського Союзу в Україні, м. Київ, Україна). **Запровадження правового інституту ювенальної юстиції в Україні: приклад Швейцарської конфедерації.**

Лопушинський Іван (доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування, Херсонський національний технічний університет, м. Херсон, Україна), **Ковнір Олена** (кандидат педагогічних наук, старший викладач, кафедра іноземних мов, Херсонський національний технічний університет, м. Херсон, Україна). **Вивчення особливостей соціальної роботи студентами вищих навчальних закладів України та ЄС.**

Полторак Любов (кандидат педагогічних наук, старший викладач, кафедра соціальної роботи, управління і педагогіки, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **До питання запровадження європейських стандартів професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до використання методів арт-терапії**

Сай Дмитро (кандидат педагогічних наук, старший викладач, кафедра соціальної роботи, управління і педагогіки, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Моральні цінності соціальних працівників: європейські аспекти.**

Скиба Тетяна (кандидат наук з державного управління, старший викладач, кафедра соціальної роботи, управління і педагогіки, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Створення регіональних міжуніверситетських консорціумів як інноваційна технологія управління закладами вищої освіти закордоном.**

Козуб Олег (магістр, соціальна робота, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Зміни соціальних уявлень про цінності у шкільних учителів в процесі євроінтеграції України.**

Ковальова Яна (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Особливості соціального обслуговування людей похилого віку в країнах –членах ЄС.**

Сорочан Тетяна (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Європейський досвід реалізації інклюзивної освіти.**

Андрєєва Катерина (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Працевлаштування молоді: порівняльна характеристика України та Німеччини.**

Заграй Надія (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Практична необхідність психолого-педагогічного супроводу дітей з розладами спектра аутизму: досвід країн ЄС.**

Калачова Євгенія (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Проблема безробіття молоді в країнах-членах ЄС та шляхи її подолання.**

Ракова Анна (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Європейський досвід профілактики злочинності серед неповнолітніх.**

Дорошенко Ольга (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Система соціального захисту в країнах –членах ЄС.**

Вандишева Юлія (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Комунікативні девіації як соціальний наслідок євроінтеграційних процесів в Україні.**

Кротовська Катерина (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Формування цінностей української молоді в процесі євроінтеграції.**

Сиса Аліна (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Підготовка майбутніх соціальних працівників в умовах європейської інтеграції України.**

Фроленко Олена (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Соціальне обслуговування в європейських країнах.**

Бервінова Катерина (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Психологічна підготовка майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в країнах Європейського Союзу.**

Штим Ольга (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Зайнятість молоді в європейських країнах.**

Савостікова Катерина (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Тренінг як засіб підвищення соціальної компетентності молоді в умовах євроінтеграції.**

Парфенюк Аліна (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Технології превентивної діяльності соціального працівника в країнах Європейського Союзу.**

Логвіна Аліна (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Життєві стратегії молоді сім'ї в Україні та країнах Європейського Союзу.**

СЕКЦІЯ 2

Політичні та безпекові аспекти реалізації угоди про асоціацію між Україною та ЄС

Модератор: Соловйова Анна – кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

ВИСТУПИ:

Палагнюк Юліана (доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Політичний механізм реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.**

Лушагіна Тетяна (кандидат політичних наук, старший викладач, кафедра політичних наук, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Реформування системи місцевого самоврядування в Україні: вітчизняні уроки та досвід країн ЄС.**

Крисінська Діана (викладач, кафедра екології та природокористування, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Імплементация екологічних аспектів Угоди про асоціацію між Україною та ЄС як головний фактор екологічної безпеки України.**

Іовчева Аліна (кандидат політичних наук, старший викладач, кафедра історії, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Реалізація гендерної рівності в політичному процесі в контексті євроінтеграційних прагнень України.**

Соловйова Анна (кандидат політичних наук, доцент кафедри політичних наук, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Українські реалії та досвід країн Європейського Союзу в контексті реформи децентралізації управління.**

Картузов Костянтин (заступник директора Науково-педагогічної бібліотеки м. Миколаєва, здобувач, кафедра державної політики та менеджменту, ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Впровадження європейських стандартів медіа-грамотності в Україні: бібліотечний контекст реалізації державних та галузевих програм.**

Ікім Даніела (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Правові аспекти трудової міграції в країнах ЄС.**

Лукасевич Борис (магістрант, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Особливості вирішення соціальних проблем за участю територіальних громад у країнах-членах Європейського Союзу.**

Ковальова Олена (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції.**

Балабанова Анна (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Діяльність волонтерів в умовах вулиці на прикладі країн Європейського Союзу.**

Науменко Вікторія (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Стандарти етики державних службовців країн ЄС.**

Калініна Руслана (магістрантка, спеціальність «Соціальна робота», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Впровадження безвізового режиму України з ЄС: проблеми та перспективи.**

Висоцька Катерина (магістрантка, спеціальність «Політологія», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Етично-правові засади політичної журналістики в законодавстві ЄС під час висвітлення виборчого процесу.**

Піскурьов Євген (магістрант, спеціальність «Політологія», ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна). **Місце України у системі європейської безпеки.**

Власенко Юліана (кандидат політичних наук, доцент кафедри гуманітарних і правових дисциплін, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна). **Національна ідея як основа інтеграційних процесів в Україні.**

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ТЕЗИ

**всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених**

**«Реалізація євроінтеграційної політики України:
суспільно-політичний та безпековий аспекти»**

14–16 листопада 2016 р.

Миколаїв – 2016

СЕКЦІЯ 1

Соціально-політичні засади реалізації державної євроінтеграційної політики України

УДК 378

Лопушинський І.,
*доктор наук з державного управління, професор, завідувач
кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон, Україна*

Ковнір О.,
*кандидат педагогічних наук, старший викладач,
кафедра іноземних мов, Херсонський національний
технічний університет, м. Херсон, Україна*

ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ ВИШІВ УКРАЇНИ ТА ПЕРЕДОВИХ КРАЇН СВІТУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Професійна підготовка соціальних педагогів набуває все ширшого розмаху в Україні. З кожним роком збільшується потреба в таких фахівцях, котрі відповідають за своєю професійною підготовкою міжнародним стандартам. Система соціальної освіти перебуває на стадії реформування в Україні, виступаючи свого роду освітньою інновацією.

Соціальна освіта та професіоналізація соціальної роботи в багатьох розвинутих країнах світу має давні традиції, що становить певний інтерес для України, тому вітчизняні науковці розглядають фахову підготовку соціальних працівників як потужний антикризовий, стабілізуючий і творчий чинник розвитку суспільства, що зумовлюється потребою вирішення численних економічних, правових, політичних, соціальних, особистісних проблем населення, розроблення та реалізації ефективних механізмів соціального захисту громадян.

Саме тому у видимій історичній ретроспективі й виникла потреба в підготовці фахівців соціальної сфери, їхня ж підготовка в кожній державі характеризується своєю специфікою, навчальні заклади формують власні інноваційні моделі підготовки фахівців до соціальної роботи.

Питанням формування професійної компетентності фахівців соціальної сфери, як в Україні, так і в передових країнах світу присвячено роботи Белінської А., Бочарової В., Васютю О., Веретенко Т., Годлевської Д., Докучаєвої В., Зверєвої І., Канюк О., Капської А., Карпенко О., Костєвої Т., Ларіонової Д., Микитенко Н., Пічкара О., Попової Т., Романовської Л., Фалинської З., Харченка С., Чуйко О. та ін.

У працях названих та інших науковців проведено не тільки серйозний аналіз ключових понять «професійна компетентність» та «професійні компетенції», а й обґрунтовано особливості та педагогічні умови їх формування в майбутніх соціальних працівників та соціальних педагогів під час навчання у вищому навчальному закладі. Водночас привертає увагу те, що в українській науковій літературі по суті відсутні модерні публікації щодо вивчення особливостей соціальної роботи студентами вишів України та передових країн світу. Саме цьому аспекту підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи й присвячено наш науковий доробок.

Як зазначають вітчизняні науковці, володіння системою вмінь дозволяє соціальному працівникові успішно вирішувати різноманітні соціальні проблеми на рівні індивіда, групи, соціальної спільноти та завдання соціальної діяльності, зокрема професійної. Таким чином, якість підготовки майбутнього спеціаліста із соціальної роботи в конкретному напрямі професійної діяльності визначається набором компетенцій, сформованих системою вмінь щодо розв'язання типових завдань діяльності.

Перші однорічні курси для «Жіночих груп із соціальної роботи і допомоги», було організовано в Берліні 1893 року, на базі яких Е. Соломон відкрила першу соціальну жіночу школу з дворічною програмою навчання (1908). Перші школи соціальної роботи з'явилися в Австрії, Франції, Німеччині, Нідерландах, Швеції, Швейцарії та Великій Британії ще до Першої світової війни.

Важливим кроком для становлення фахової підготовки майбутніх соціальних працівників у Європі було заснування в Парижі Міжнародної асоціації шкіл соціальної роботи (1928–1929 рр.) на чолі з відомою Е. Соломон. Згодом соціальну роботу як окрему галузь було визнано в інших країнах, зокрема в Бельгії, Данії, Фінляндії, Ірландії, Італії, Норвегії, Португалії та Іспанії. Це був період між двома світовими війнами. Розквіт же соціальної роботи припадає на 50-ті роки XX століття.

У 40-х роках минулого століття провідна роль у налагодженні діяльності шкіл соціальної роботи належала США, Канаді та Великій Британії. З метою становлення і розвитку підготовки працівників соціальної сфери проводилися навчальні семінари, надавалися стипендії та організовувалися стажування для фахівців з інших країн.

З одного боку, така діяльність сприяла інтернаціоналізації професії, посиленню впливу західних країн на підготовку соціальних працівників у країнах, де становлення соціальної роботи й освіти в названій сфері розпочалося значно пізніше, у тому числі і в Україні. Це той випадок, коли адаптація зарубіжного досвіду до особливостей інших держав зіграла не на їх користь (зникла потреба в розробленні власних

моделей, структури та форм соціальної освіти, що були б пристосованими до місцевих умов). Проте життя показало, що перенесення досвіду однієї країни в будь-якій галузі до іншої держави не завжди себе виправдовує.

За ініціативою Міжнародної асоціації шкіл соціальної роботи на початку 70-х років XX ст. було проведено експеримент, головною метою якого стало розроблення навчальних планів та програм підготовки фахівців соціальної роботи, що б відповідали потребам і особливостям кожного регіону. У цей період було засновано Латиноамериканську та Африканську асоціації навчання соціальній роботі. Середина 70-х років XX ст. окреслилася створенням Асоціації навчання соціальній роботі в країнах Азії та Тихоокеанського регіону. 1980 року було організовано Європейську регіональну групу такого ж профілю.

Позитивним є те, що науковці почали проводити порівняльні дослідження з метою визначення специфіки підготовки соціальних працівників у різних країнах Європи (Х. Браунс, Д. Крамер, Дж. Корнеліссен) та можливостей інтеграції до європейських шкіл окремих аспектів підготовки соціальних працівників, поширених в інших регіонах (Ф. Сейбл, У. Лоренц); здійснювали аналіз системи навчання фахівців для соціальної роботи в країнах Азії і Тихоокеанського регіону (Дж. Джорж).

Визначалися перспективи вдосконалення соціальної роботи та підготовки соціальних працівників на основі поєднання національного досвіду й світової практики діяльності фахівців цього профілю, дальшого розвитку і втілення інноваційних ідей, сформованих на основі досягнень різних країн у цьому напрямку. Важливу роль у такому процесі відіграла Міжнародна асоціація соціальних працівників та Комісії із соціальної роботи Ради Європи.

Нині в Європі підготовка працівників соціальної сфери здійснюється в більш ніж 400 навчальних закладах Австрії, Бельгії, Великої Британії, Данії, Ірландії, Фінляндії, Франції, Швейцарії. Значних успіхів у підготовці фахівців соціальної сфери досягнуто в Греції, Ізраїлі, Німеччині, Португалії, Туреччині, Швеції та інших державах. Кожна з держав використовує свої моделі підготовки соціальних працівників, що позначилося на ефективності такої підготовки. Так, в Австрії, Бельгії, Німеччині, Нідерландах, Франції підготовка соціальних працівників здійснюється поза системою університетської освіти; у Чехії, Болгарії, Греції, Норвегії, Польщі, Словаччині використовуються як університетські, так і позауніверситетські типи підготовки; в Естонії, Фінляндії, Англії, Ісландії, Швеції, США – так само, як і в Україні – підготовка фахівців для соціальної сфери здійснюється в основному університетами. Крім того, значним попитом користуються й університетські

курси. Зокрема, у Німеччині для суміщення практичної та академічної підготовки започаткували інтеграційні курси, що сприяє поєднанню теоретичних і практичних знань.

В Україні підготовка працівників соціальної сфери розпочалася лише в 90-х роках ХХ століття, тому професійна підготовка фахівців соціальної сфери потребувала використання досвіду інших країн. 1992 року було створено Українську асоціацію соціальних педагогів та спеціалістів із соціальної роботи, що 1994 року приєдналася до Міжнародної федерації соціальних працівників, а починаючи з 1998 року, розпочала проект із соціальної освіти в Україні за підтримки ЮНІСЕФ, активної участі Християнського дитячого фонду в Україні та сприяння уряду Швейцарії. В Україні було створено центри професіоналів у навчальних закладах та підготовлено сотні практичних соціальних працівників, соціальних педагогів, тренерів, волонтерів.

В умовах сьогодення України проблема підготовки фахівців цього профілю потребує інноваційного підходу до організації навчання студентів у вищих навчальних закладах. На думку науковців, головним у технології підготовки соціальних працівників є принцип діяльнісного підходу до розуміння професії, суть якого полягає в першочерговій орієнтації навчання на оволодіння вміннями і навичками практичної діяльності в соціальних службах. Тому перед викладачами вищого навчального закладу поставлено завдання: формувати в студентів цього профілю соціологічне мислення, забезпечувати їх фундаментальною теоретичною і широкою методичною підготовкою з різних напрямків соціальної допомоги, проводити спеціальну підготовку майбутніх фахівців до виконання ними професійних функцій. Це ж, своєю чергою, стимулює процес переходу від репродуктивного засвоєння студентом комплексу знань до підготовки фахівця шляхом використання інноваційних педагогічних технологій, що забезпечать підготовку компетентних фахівців.

Отже, на даному етапі розвитку нашої держави серед стратегічних напрямів удосконалення вищої професійної освіти соціальних працівників провідне місце, серед іншого, посідає й використання перспективного світового досвіду підготовки висококваліфікованих фахівців цього напрямку діяльності. Узагальнення досвіду функціонування зарубіжних систем практичної підготовки соціальних працівників засвідчило, що, попри певні відмінності в системах навчання, інтернаціоналізація соціальної освіти сьогодні є основою для вдосконалення навчальних програм, забезпечення органічного взаємозв'язку теорії та практики соціальної роботи.

Полторак Л.,

*кандидат педагогічних наук, старший викладач,
кафедра соціальної роботи, управління і педагогіки,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ДО ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ АРТ-ТЕРАПІЇ

Характерною ознакою розвитку економіки України є конкуренція на ринку праці, що зумовлено багатьма чинниками, зокрема вимогами до якості підготовки спеціалістів і надлишком трудових ресурсів, який наявний у більшості сфер діяльності. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року наголошує на необхідності кардинальних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти в нових економічних і соціокультурних умовах та прискоренні інтеграції України в міжнародний освітній простір, що передбачає оновлення цілей і змісту освіти на основі компетентнісного підходу та особистісної орієнтації, а також посилення впливу мистецтва на виховання і розвиток дітей та молоді. Важливого значення набуває удосконалення системи підготовки майбутніх соціальних працівників, які здійснюють вплив у всіх сферах життєдіяльності особистості.

Складне соціально-економічне становище значної частини населення створюють потребу в наданні соціальними працівниками кваліфікованої допомоги все більшому колу клієнтів. У Конституції України, законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про соціальні послуги», у «Концепції розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» людина визнається найвищою цінністю, у розвитку якої важливе значення надається мистецтву. Воно виявляє високу ефективність у здійсненні впливу на духовний, психологічний та фізичний стан людини, що зумовлює необхідність використання мистецтва в соціальній роботі.

У таких умовах нагальною стає підготовка соціальних працівників, які здатні вміло використовувати арт-терапевтичні методи у професійній діяльності. Успішне вирішення цього питання має важливе соціально-економічне та педагогічне значення, адже, ефективно вирішуючи проблеми окремого індивіда, соціальні працівники здійснюють значний вплив на соціальний та економічний розвиток суспільства в цілому.

Актуальність теми дослідження зумовлена і значним інтересом серед науковців, які розглядають у своїх працях окремі аспекти підгото-

вки майбутніх соціальних працівників, розкривають зміст і головні функції їхньої професійної діяльності, створюють моделі підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах (Н. Горішна, А. Капська, О. Карпенко, І. Мельничук, В. Поліщук, Т. Семигіна, О. Файчук, С. Харченко, Є. Холостова та інші). Важливу роль у дослідженні означеної теми відіграють праці науковців, зорієнтовані на вивчення питань професійного вдосконалення майбутніх фахівців (С. Архіпова, Р. Вайнола, В. Радул та ін.) і потенційних можливостей вищої школи щодо художньо-естетичного впливу на студентську молодь (В. Бутенко, У. Дутчак, І. Корольова, С. Мельничук, Ю. Шевченко та ін.).

За інформацією, розміщеною на офіційному сайті Американської арт-терапевтичної асоціації, першою країною, в якій відбулося запровадження професійної підготовки в напрямку арт-терапії, стали Сполучені Штати Америки, що було логічним продовженням стрімкого поширення в цій країні методів арт-терапії в різних напрямках клінічної та психотерапевтичної допомоги. Розвиток арт-терапії як більш формалізованого напрямку розпочався у 1960-х роках, з публікацією першого в цій галузі журналу та створенням національної професійної асоціації – Американської асоціації арт-терапії. З 1940 року арт-терапія стала окремим напрямком професійної діяльності, і вже у 1970-х роках перші професіонали завершили навчання з цього напрямку. Сьогодні в США існують бакалаврські та магістерські програми підготовки арт-терапевтів.

Починаючи з середини 1990-х років, реалізуються короткострокові програми арт-терапевтичної підготовки в Росії та Україні.

1991 року розпочав свою діяльність Європейський Консорціум арт-терапевтичної освіти (ЕКАТО), що займається розробленням і впровадженням загальних стандартів арт-терапевтичної освіти і професійної практики. Членами ЕКАТО є арт-терапевтичні інституції багатьох країн Європи (Німеччина, Франція, Нідерланди, Велика Британія, Росія та ін.). Жодна з установ України ще не увійшла до Консорціуму. 2003 року засновано Київську громадську організацію «Арт-терапевтична асоціація», що спрямовує свою діяльність на розвиток і впровадження арт-терапевтичних методів, науково-дослідницьку та науково-методичну роботу з проблем застосування арт-терапії.

Отже, розвиток українського суспільства на засадах демократії, визнання людини найвищою цінністю, орієнтація навчально-виховних систем на розвиток гармонійно та всебічно розвинутої особистості сприяли виникненню нагальної потреби в задоволенні вимог різних груп населення фахівцями, які були б здатні професійно застосовувати методи арт-терапії у практичній діяльності. Наявність попиту сприяла тому, що останніми роками у вищих навчальних закладах України активно упроваджували дисципліни, покликані підготувати майбутніх соціальних працівників, соціальних педагогів до використання методів арт-терапії.

ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Європейський союз є політико-економічним об'єднанням 28 країн. Країни-члени Європейського союзу мають різну історію, особливі політичні, економічними та юридичні системи, проте повільно приєднуються до загальної тенденції уніфікації підходів до надання соціальних послуг. Різні умови в середині країн-членів в свою чергу обумовлюють наявність різних систем соціального захисту населення та існування різних підходів до визначення професійних ролей та функцій соціальних працівників.

Слід зазначити, що розвиток соціальної роботи в Європі відбувається в межах «Європейської соціальної моделі», яка була створена у 1957 році з підписанням Римських договорів. Модель характеризується розвинутою системою соціального захисту, який заснований на принципах солідарності, рівності та соціальної згуртованості.

Проте в межах Європейського союзу існують регіональні відмінності в імплементації зазначеного підходу, зокрема, у наданні соціальних послуг. Так, в межах ЄС існують чотири моделі надання соціальних послуг: Скандинавська модель, яка базується на принципах універсалізму, де провідну роль у наданні соціальних послуг відіграє держава; модель сімейного догляду у Середземноморських країнах (Греція, Кіпр), де відповідальність покладається здебільшого на сім'ю та близьких; модель Беверіджа (або «перевірки потреб») у Великобританії та Ірландії, де держава винаймає організації, які надають допомогу та соціальні послуги; Північноєвропейська субсидіарна модель (Німеччина, Австрія, Нідерланди), де велику роль відіграють неурядові організації, які отримують державну підтримку у наданні допомоги. Деякі дослідники виділяють ще п'яту модель – Транзитарну (або Перехідну), яка характерна для країн Східної Європи, які нещодавно приєдналися до ЄС (наприклад, Польща або Литва). Країни з зазначеної моделі намагаються змінити та вдосконалити вже існуючі підходи до надання допомоги згідно капіталістичних принципів, при цьому орієнтуючись на національні традиції та пріоритети. Проте нові виклики, з якими зустрічається Європейський союз (світова економічна криза, наплив

біженців, спроби виходу деяких країн-членів з ЄС, тощо) постійно випробовують існуючі підходи країн-членів до реалізації їх соціальних моделей.

Попри відмінності серед країн-членів ЄС також існують загальні тенденції, характерні для всіх його членів. Збільшується роль місцевої громади у наданні послуг клієнтам та тим, хто їх потребує, а кількість великих закладів для осіб з інвалідністю та проблемами зі здоров'ям зменшується. Система соціальної допомоги все більше орієнтується на підтримку самого клієнта та його близького оточення, адже члени сімей все ще залишаються основними джерелом його підтримки.

В Європейському союзі створюються також спільні ініціативи та програми у соціальній сфері, які поширюються на всіх його учасників, наприклад, система сертифікації якості «Європейська якість в сфері соціальних послуг» (EQUASS). Система має дві складові: програма «Гарантування якості» – добровільна зовнішня незалежна сертифікація якості соціальних послуг, які надаються постачальниками, а також постійно вдосконалюються шляхом визнання навчання, сертифікації та консультативних послуг, а також програма «Досконалої якості», яка виявляє та заохочує «майстерність і передові практики в соціальній сфері» серед постачальників послуг.

Спостерігається також тенденція до зменшення ролі державних організацій у сфері охорони здоров'я та надання соціальних послуг, а також диверсифікація все існуючих їх постачальників. Це, насамперед, пов'язано з прагненням Європейського союзу до відкриття доступу країн-членів до національних ринків послуг та збільшення конкуренції серед організацій, які надають послуги, з метою зменшення їх монополістичного становища у цих сферах та підвищення стандартів життя населення.

Все вище перелічене впливає на роль та функції, які реалізуються соціальними працівниками у країнах-членах Європейського союзу. Так, зазначені тенденції спричинили виникнення нового терміну «соціальний професіонал» (social professional), який охоплює соціальних працівників, соціальних педагогів (наприклад, у Іспанії це спеціалісти, які працюють у загальноосвітніх школах або інших освітніх інституціях та надають консультації або проводять оцінку потреб дітей, які перебувають в освітньому середовищі) та аніматорів (спеціалісти, які займаються молодіжною роботою у Франції, використовуючи мистецькі та спортивні заходи). Відбувається також залучення соціальних працівників до сфер діяльності, які раніше не були для них характерні. Наприклад, підготовка соціальними працівниками окремих осіб або груп осіб до започаткування та ведення власної справи, як методу боротьби з безробіттям.

Таким чином, сутність та підходи до соціального забезпечення, реалізації соціальної роботи, а також роль та функції соціальних працівників змінюються, щоб відповідати викликам часу.

УДК 351.851:378 (477)

Скиба Т.,

*кандидат наук з державного управління, старший викладач,
кафедра соціальної роботи, управління і педагогіки,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

СТВОРЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКИХ КОНСОРЦІУМІВ, ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАКОРДОНОМ

Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич в липні поточного року анонсувала об'єднання університетів у регіонах, зазначаючи, що іншого виходу, як йти на укрупнення та злиття вищих навчальних закладів немає. Інтеграція зусиль вищих навчальних закладів на регіональному рівні не викликає сумнівів. Але досвід механічного об'єднання різнопрофільних ВНЗ в один потужний в Сумах, Миколаєві, Ужгороді показав низку негативних явищ, що і призвело до відмови від поставлених цілей попереднім Міністром.

В цьому випадку доцільно звернутися до закордонного досвіду, зокрема Великої Британії, Німеччини та США.

Економічне та інтелектуальне відродження суспільства досягається створенням спеціальних умов для всебічного розвитку потенційних можливостей талановитої студентської молоді на основі інтелектуального об'єднання, координованої взаємодії і співпраці регіональних міжуніверситетських консорціумів. Об'єднання різнопрофільних університетів та коледжів в регіональні консорціуми відкриває широкі можливості для міжуніверситетської співпраці з врахуванням всіх потенційних можливостей регіону.

Основні цілі створення регіональних міжуніверситетських консорціумів пов'язані з можливістю реалізації програм обміну для студентів і викладачів, співробітництвом між управлінським персоналом, викладачами та студентами, об'єднанням ресурсних можливостей для спільного використання (комп'ютерної техніки та інформаційних технологій, транспортних комунікацій, автоматизованих бібліотечних систем, відкритого кредитування, відкритого аудитування, спільних і мережевих ресурсів та інше), розширенням можливостей у сфері культури, розробки навчальних планів, напрямів та обсягів набору і т. д. тощо.

При створенні регіональних консорціумів відкриваються також широкі можливості для впровадження механізму багатовекторної неперервної освіти. Мається на увазі паралельне отримання студентами знань з фахових дисциплін, що викладаються в базовому університеті, а також – з додатково обраних за індивідуальним бажанням кожного студента дисциплін, що викладаються в інших університетах регіону, які входять до складу регіонального міжуніверситетського консорціуму.

Існуюча в Україні система освіти передбачає введення до навчальних планів блоків дисциплін «за вибором ВНЗ» та «за вибором студента», але, як правило, ці дисципліни пропонуються в рамках вузькопрофільної спеціальності конкретного ВНЗ. Мета багатовекторної освіти полягає у створенні необхідних умов для глибокого вивчення кожним конкретним студентом фахових дисциплін, що відповідають його нахилам і здібностям, прагненням і бажанням.

При цьому (згідно з міжнародним досвідом) необхідно враховувати такі основні характеристики міжуніверситетських консорціумів:

- добровільність ВНЗ відносно входження до консорціумів;
- не двосторонні, а багатосторонні угоди ВНЗ щодо об'єднання в консорціуми;
- втілення принципів багатоцільового співробітництва;
- взаємна і загальна користь від довготривалої взаємодії між ВНЗ;
- компетентне управління консорціумом окремим професійним штатним органом.

Створення консорціумів ВНЗ вирішує ще одну важливу задачу – ефективну ступеневу підготовку. Розвиток українського суспільства неможливий без забезпечення підприємств і бізнес-структур сучасними кадрами необхідних спеціальностей. Система спеціальних навчальних закладів, які ці кадри готують (професійно-технічні училища, технікуми і коледжі), перебуває у стані кризи і потребує реформування. З іншого боку, відчувається потреба в якісному вдосконаленні системи післядипломної освіти, яка відкриває українським громадянам можливості навчатися протягом усього життя.

УДК 364.4–053.9(4–6ЄС)

Ковальова Я.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В КРАЇНАХ –УЧАСНИЦЯХ ЄС

Проблема збільшення громадян похилого віку в суспільстві – загальна проблема для розвинутих країн. Тому забезпечення сприятливих

умов проживання літніх людей, надання їм соціально-побутової та медичної допомоги, створення умов для активного способу життя є першочерговим завданням будь-якої країни.

Зараз у країнах ЄС нараховується більше 100 млн осіб похилого віку, у той час як загальне число населення близько 500 млн чоловік. Очікується, що до 2025 р. тільки у країнах ЄС кількість осіб, старших 65 років, збільшиться на 21 млн чоловік, в той час як чисельність потенційно активного населення скоротиться більш ніж на 15 млн чоловік.

На тривалість життя впливають багато факторів: наприклад, хвороби, бідність (тому що бідність позбавляє доступу до безпечної питної води та призводить до поганого харчування). Освіта також впливає на тривалість життя та на доступ до системи охорони здоров'я.

Двома країнами, де сьогодні люди живуть найдовше в світі, є Марокко та Японія. Серед європейських країн лідерами є Ісландія та Італія – тут середня тривалість життя становить близько 83 років. Згідно з даними Організації економічного співробітництва та розвитку, Польща та Україна мають найнижчі показники тривалості життя у порівнянні із іншими європейськими країнами.

В окремих країнах Західної Європи отримали розвиток спеціалізовані служби взаємодопомоги людей похилого віку. Зміст їх полягає в безоплатній допомозі літніх людей одне одному. Отримує поширення створення мережі спеціальних будинків для одиноких літніх людей. Вони призначені для постійного проживання одиноких, а також сімейних пар, які зберегли повну чи часткову можливість до самообслуговування, і потребують умов для самореалізації.

У королівстві Нідерланди догляд за людьми похилого здійснюється у таких закладах: денні центри догляду за людьми похилого віку, які проживають у сільській місцевості, будинки догляду за людьми похилого віку, будинки медсестринського догляду, хоспіси. Ці заклади відрізняються рівнем догляду, який надається їх підопічним. Зазначені заклади забезпечують догляд не тільки тим, хто перебуває у них постійно, але й обслуговують людей похилого віку, які проживають поблизу. У денних центрах догляду за людьми похилого віку, які проживають у сільській місцевості та будинках догляду за людьми похилого віку перебувають люди старші 60 років, які потребують догляду з фізичних чи інших причин. У будинках медсестринського догляду та хосписах можуть перебувати люди молодші 60 років.

У Нідерландах розрізняють догляд та лікування. Фінансування здійснюється з двох джерел – державного бюджету та страхових компаній. За догляд людина платить державі (МОЗ) 12 % від заробітної плати протягом усього життя. За лікування, яке здійснюється у лікувальних закладах, платить частково страхова компанія і частково держава. Страховій компанії людина протягом життя платить 1000 Євро на

рік. Людина отримує базовий набір лікувальних послуг. Людина може додатково застрахуватися на додаткові види медичних послуг.

Для людей похилого віку з сільської місцевості може бути запропоновано перебування на фермерському господарстві. Ферма може прийняти 10–15 осіб. Зранку людину похилого віку привозять родичі, ввечері забирають. Держава оплачує фермеру за кожну людину 50 Євро. Людина похилого віку працює лише за власним бажанням. Працювати на ділянці можна і в інвалідному візку. Кожен з стареньких має свою індивідуальну ділянку. Всі інструменти та обладнання відповідають вимогам техніки безпеки і пристосовані для людей похилого віку. Створені умови не тільки для роботи, але й відпочинку. Для розваги підопічним центру організовують кінні прогулянки по околицях.

В будинках догляду люди похилого віку можуть перебувати постійно або як у центрах денного догляду. Стаціонарно тут може перебувати до 200 осіб. У будинках медсестринського догляду перебувають люди, як правило похилого віку, які потребують особливого догляду. Постійно може перебувати до 90 осіб. Час їхнього перебування не обмежений, вони можуть тут жити до смерті. У ньому працюють лікарі і медсестри. Створені умови для проведення фізичної реабілітації.

У хоспісах перебувають люди, яким залишилося жити не більше 3 місяців. Отримує добре фінансування, яке здійснює уряд Нідерландів, ті, хто перебуває у ньому, нічого не платять. Здійснюється лише догляд. Підопічні називаються не пацієнтами, а гостями, щоб відчували, що вони не є безнадійними. У хоспісі одночасно може перебувати до 10 осіб.

Проблема старіння являє собою новий соціальний феномен ХХІ століття. Як свідчить європейський досвід, життя людей з особливими потребами буде якіснішим за умови отримання соціальних послуг у суспільстві, а не в закритих інтернатах. Та в більшості випадків обставини бувають сильнішими нас. Тому організація досконалого соціального обслуговування забезпечить людям похилого віку морально-психологічну підтримку, представництво і захист їх інтересів, забезпечення на скільки це можливо, гідної старості.

УДК 378.04–056.26(4)

Сорочан Т.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права людей на освіту, що передба-

чає навчання особи з особливими освітніми потребами, зокрема осіб з особливостями психофізичного розвитку, в умовах вищого навчально-го закладу.

Інклюзія базується на концепції «нормалізації», в основі якої – ідея, що життя і побут людей з обмеженими можливостями мають бути якомога більше наближені до умов і стилю життя усієї громади.

В результаті розширення системи освіти у Федеративній Республіці Німеччині було вжито заходи по підтримці і розвитку передумови і можливості для студентів з обмеженими можливостями здоров'я в системі вищої освіти.

В Німеччині створене консультативне відділення для студентів з обмеженими можливостями в «Deutsches Студентського» (DSW) (Німецька служба соціального забезпечення студента).

Конференція міністрів освіти і культурних справ земель Федеративної Республіки Німеччини зарекомендувала призначити офіційного координатора помічника для студентів з обмеженими можливостями у вищих навчальних закладах (Kultusministerkonferenz, 1982). Конференція вищих навчальних закладів, ректорів («Hochschulrektorenkonferenz») (HRK) винесла рекомендації з приводу завдань координаторів для студентів з обмеженими можливостями.

У Німеччині та в інших закордонних державах поведінкові зразки студентів з обмеженими можливостями здоров'я та їх подолання труднощів стратегій невідомі. Там існують лише деякі звіти по вивченню умов, часто відносяться до студентів з одного спеціального виду інвалідності. Ці звіти в першу чергу обговорюють труднощі у фінансуванні та обробки технічних засобів, доступність будівель, і так далі.

У Польщі освіта є відкритою системою, завдяки чому кожен учень може знайти найбільш відповідну для себе форму навчання. Тільки відкрита система освіти, що дає можливості вибору життєвого шляху, може сприяти реалізації потреб людини з обмеженими можливостями.

Студенти з обмеженими можливостями можуть користуватися всіма правами, якими користуються інші студенти (соціальна стипендія, стипендія за результатом у навчанні, стипендія міністра за досягнення у науці, доплати на проживання, доплати до грошової допомоги). Крім того, студент зі спеціальними освітніми потребами може клопотатися про спеціальну стипендію з огляду на свою дисфункцію.

Також у рамках програми «STUDENT» молодь з обмеженими можливостями може користуватися фінансовою допомогою «PFRON», що включає: оплату за навчання, проживання, транспорт, виїзди, організовані у рамках занять.

Однією з форм організації навчання і виховання дітей та молоді з обмеженими можливостями у Польщі є шкільно-виховні осередки, що

об'єднують ряд освітніх та реабілітаційних установ. Завданням осередків є надання вихованцям загальної та професійної освіти шляхом реалізації виховних програм, соціальної і лікувальної реабілітації, що спрямує особистість до самостійного життя.

Таким чином, ми бачимо, що інклюзивна освіта в європейських країнах стрімко розвивається та всіляко удосконалюється, що дає нам змогу проаналізувати та запозичити деякі елементи реалізації інклюзивної освіти у своїй державі.

УДК 331.5–053.81(477+430)

Андрєєва К.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ

Молодь є однією з найуразливіших верств населення щодо працевлаштування. Велика кількість випускників ВНЗ після отримання диплому зіштовхуються з проблемою неприйняття на роботу. І найголовнішою причиною є те, що всюди потрібен досвід, якого у людини, яка щойно закінчила ВНЗ, зазвичай, немає. Висуваються досить жорсткі вимоги, коли в 23 роки необхідно мати 3 роки стажу. Але на перше місце роботи влаштуватися дуже складно навіть при великому бажанні. Також поряд з цим існує й такий ряд проблем, що перешкоджають швидкому працевлаштуванню: відсутність правових і професійних знань, навичок проходження співбесіди, несформовані навички пошуку роботи, і дуже часто моральна невідповідність до конкуренції на ринку праці.

Питання забезпечення зайнятості молоді є дуже важливим для суспільства. Що стосується законодавства, то існує ряд законів та нормативно-правових актів, які регулюють питання зайнятості молоді. До них належать: Кодекс законів про працю (ст. 196, 197), Закон України «Про зайнятість населення» (ст. 14, 28, 29), Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», Закон України «Про вищу освіту» (ст. 56), Закон України «Про професійно-технічну освіту», Указ Президента України «Про заходи щодо забезпечення працевлаштування молоді», Порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснювалась за

державним замовленням, затверджений Постановою КМУ від 22.08.1996 № 992, Положення про працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, які навчалися на умовах державного контракту за освітньо-професійними програмами підготовки магістрів в освітній галузі «Державне управління», затверджене Постановою КМУ від 01.09.1997 № 949 тощо. На папері все досить чітко прописано, але коли необхідно це використати на практиці, виникає маса питань, труднощів, та постає питання щодо ефективності правових гарантій.

Досить цікавим та ефективним є довід Німеччини у цьому питанні. Адже це країна, в якій безробіття є досить на низькому рівні, зокрема це стосується і молоді.

Роботодавці зацікавлені саме в формуванні молодого резерву. Про це свідчать дії роботодавців, які оплачують навчання з умовою того, що ця людина після закінчення ВНЗ або ж технічної школи, працюватиме саме в його компанії.

Також в Німеччині дуже тісно співпрацюють ринок праці та система освіти: коли ще здобуваючи певний кваліфікаційний рівень студенти проходять практику на підприємствах за своєю спеціальністю, отримуючи за це символічну заробітну плату.

Також важливим і досить цікавим є такий німецький досвід як «трудоий рік». Сутність полягає в тому, що після отримання загальної середньої освіти випускник може податися до певних благодійних організацій або в земельні органи з заявою про бажання працювати рік в соціальних проектах. Людина виконує певні завдання, освоює практичні навички в певному спрямуванні, що вона обрала, та визначається зі своєю майбутньою спеціальністю, працюючи за невелику заробітну плату. Але спробувавши певний вид діяльності на практиці, людина з впевненістю може визначитися чи хотіла б вона здобувати освіту саме в цій галузі.

В Україні вносяться зміни у нормативно-правові документи, наприклад, система компенсацій роботодавцю за прийняття на роботу молодшої людини за першим місцем роботи, але і тут вартість створення нового робочого місця значно перевищує ті виплати та податкові пільги, якими держава намагається підтримати відповідну ініціативу роботодавців.

Тому в Україні проблеми, які реально існують, приховані під нормативно-правовими актами, що лише формально захищають право на працю молодих людей. Тоді як в Німеччині робляться реальні кроки, які є дієвими щодо працевлаштування молоді та надається допомога в пошуку свого майбутнього робочого місця відповідно до професії.

Заграй Н.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ПРАКТИЧНА НЕОБХІДНІСТЬ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ СПЕКТРА АУТИЗМУ: ДОСВІД КРАЇН ЄС

Медицина відносить дитячий аутизм до однієї з найтяжчих патологій нервової системи, які характеризуються порушенням розвитку головного мозку. Симптоматика аутизму доволі виражена, у дітей спостерігається відчуженість, замкнутість у собі, небажання контактувати з іншими особами, відгородженість від зовнішнього світу, неприйняття норм і правил суспільства.

Вітчизняна медицина, особливо державна, багато в чому відстає від медицини європейської. Найбільш гостро це відчувається в сфері лікування захворювань психіки. Деякі діагнози в Україні означають практично вирок для людини (і його близьких), а за кордоном лікарі допомагають максимально адаптувати стан хворого до повсякденного життя.

В Україні існує великий розрив між теоретичними знаннями про аутизм та практичними можливостями допомоги особам з аутизмом та їхнім родинам. Питання створення, поруч з традиційними, інноваційних організаційних форм надання спеціальних корекційно-освітніх послуг є особливо актуальним, тому необхідно досліджувати міжнародний досвід роботи з дітьми з розладами спектра аутизму та впроваджувати його в державну систему освіти з урахуванням національних особливостей.

Психолого-педагогічний супровід являє собою спеціально організований цілеспрямований процес, який сприяє позитивній адаптації до життя дитини та її родини та містить систему заходів, які дозволяють дитині інтегруватись у соціум.

У Данії з 1920 року почали надавати спеціалізовану допомогу особам з аутизмом. Ця країна і на сьогоднішній день вважається однією з найпередовіших у цьому питанні країн Європи і світу. З урядових структур у наданні допомоги особам з аутизмом беруть пряму участь Міністерство освіти і Міністерство соціального захисту. Існує Центр аутизму, у складі якого школа (37 вихованців від 3 до 20 років), ферма (15 вихованців старші 18 років), майстерні, два будинки-інтернати (один для відносно адаптованих дорослих людей, що не потребують постійної опіки, інший для дорослих з важкими формами аутизму). Усі

інші установи, що пропонують допомогу людям з аутизмом, перебувають у підпорядкуванні округів. Центр аутизму розглядається як науковий і методичний центр з проблем аутизму і надає усі можливі види допомоги іншим установам. Діяльність Центру аутизму контролюється Радою Національної аутистичної асоціації.

В Нідерландах питання допомоги особам з аутизмом вирішується або з точки зору медичного підходу до розуміння причин виникнення аутизму, або з психолого-педагогічної точки зору. Велика увага в системі психологічної корекції приділяється роботі з сім'єю. Важливе значення має не тільки практична, а й емоційна допомога. В цьому відношенні в системі психологічної допомоги спостерігається перехід від строго орієнтованого на дитину впливу, до сімейної або ситуаційної терапії. В Нідерландах існує цілий ряд установ, куди можуть бути поміщені діти з розладами аутичного спектру: дошкільні центри по догляду за дітьми в денний час, медичні денні центри, психіатричні денні стаціонари, спеціальні дошкільні установи. Для надання допомоги дітям дошкільного віку в денний час, коли батьки працюють, можна відправити їх в будь-яку з перерахованих установ. Зокрема, вибір дошкільного закладу залежить від інтелектуального рівня розвитку дитини, від особливостей його поведінки і від можливостей установ даного регіону забезпечити йому необхідний вміст і допомогу. Жодна з перерахованих установ не є спеціально організованою для дітей з аутизмом, однак, в них є фахівці з корекції аутизму.

Для аутичних дітей, які не перебувають в системі спеціального навчання, в кожному районі є вчитель, у якого вони знаходяться на обліку і який надає їм спеціальну допомогу. Іноді цей вчитель може бути приписаний до однієї зі шкіл району, іноді він входить в регіональну групу, яка обслуговує осіб з аутизмом. Аутичні підлітки та дорослі отримують особливий вид допомоги – соціальне забезпечення в відділах соціального обслуговування, яке складається з різних типів тренування. Початковими моментами для будь-якого пацієнта є: встановлення соціальних контактів, формування почуття корисності для інших, виконання нескладних корисних завдань, саморозвиток, вміння користуватися грошима. Результатами соціальної роботи має бути формування відповідальності, здатності адаптуватися й тренування соціальних навичок.

Отже, у країнах ЄС система допомоги особам з аутизмом існує багато років. Як найбільш характерні особливості організації цієї системи, властиві в тій чи іншій мірі різним державам, визначені децентралізованість та значна роль суспільних об'єднань батьків.

Всесвітня практика терапевтичної допомоги особам з розладами аутичного спектра засвідчила, що їхнім лікуванням є корекційно-

розвивальні та навчальні програми. Фахівцями різних країн з питань аутизму напрацьовано численні підходи, методи і засоби психолого-педагогічної корекції розладів аутичного спектра, при цьому на сьогодні немає однозначності й узгодженості щодо вибору і застосування цих підходів.

Європейські країни – члени ЄС направлені на створення цілісних систем супроводу дітей, підлітків та юнаків з аутизмом, допомоги родинам у їх навчанні та вихованні від народження до дорослого віку. Такі системи містять профорієнтаційну частину, орієнтовану на потреби, можливості та здібності кожної конкретної дитини та мають логічне продовження у вигляді соціальної підтримки дорослих аутистів.

УДК 331.56/.57–053.6(4–6ЄС)

Калачова Є.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ МОЛОДІ В КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Питання безробіття серед молоді сьогодні набуває надзвичайної актуальності в контексті зростання кількості проблем сучасного суспільства. На даний час світ охопила глобальна фінансово-економічна криза, що в свою чергу значно погіршила позиції молоді на ринку праці в тому числі і в країнах-членах ЄС.

Молодь виступає особливим ресурсом на ринку праці, який значно відрізняється від інших його складових. Тому від збільшення рівня безробіття страждає не тільки молодь, а й економіка багатьох країн. Найбільш незахищеними на ринку праці виступають молоді люди, люди старшого віку, які втратили роботу.

Молодь є важливим стратегічним ресурсом суспільства, тому невикористаний її потенціал негативно впливає на економіку багатьох держав. Саме молодь формує масштаби та визначає темпи соціально-технічного прогресу, визначає політичне, економічне та соціальне майбутнє країни.

Згідно з статистичними даними рівень безробіття в 28-ми країнах-членах ЄС в червні 2016 року склав 8,6 %, в порівнянні з 9,5 % в червні 2015 року. За оцінками статистичної служби Європейського союзу (Eurostat), в червні 2016 року в 28-ми країнах-членах ЄС безробітними були 20,986 млн осіб. У порівнянні з червнем 2015 року, безробіття в ЄС-28 знизилося на 2,114 млн осіб.

Серед країн-членів ЄС найнижчий рівень безробіття в червні 2016 року був зареєстрований на Мальті (4,0 %), в Чехії (4,1 %) і в Німеччині (4,2 %). Найвищі показники спостерігалися в Греції (23,3 % в квітні 2016 року) та Іспанії (19,9 %).

Зазвичай, вихід молоді на ринок праці відбувається після закінчення навчання. Саме тоді молоді люди задумуються про пошук роботи. Тому саме на цьому етапі виникає найбільше проблем. Однією з них є проблема відсутності професійного досвіду. Для вирішення цього питання відіграє важливу роль громадські організації. Адже саме молоді люди можуть стати волонтерами в громадських організаціях. Громадська організація виступає базою набуття досвіду молоді.

З метою підвищення ефективності регулювання розвитку ринку праці та зростання рівня зайнятості молоді доцільно впроваджувати заходи, які застосовуються в країнах ЄС.

До них належать:

- політика створення нових робочих місць, основними інструментами якої є гранти, повне чи часткове зменшення видатків на навчання;
- політика заробітної плати – перехід від щорічних галузевих угод до середньострокових соціальних пактів;
- політика трудових відносин – формування національних соціально-економічних рад, до складу яких входять уряд, профспілки, представники громадських організацій, інспекцій праці та судових органів.

В ЄС існує стратегія зайнятості, яка допомагає вирішити проблеми безробіття. Вона базується на чотирьох стовпах – адаптації, підприємництві, працевлаштуванні і рівних можливостях. Стратегія передбачала скорочення державного регулювання ринку праці для підвищення продуктивності. Основну увагу передбачалося приділити профорієнтації, навчанню та активації. Тому для цього був створений план боротьби з міжнародним безробіттям в Євросоюзі. Він запропонований в лютому 2013 року, передбачає виділення спецфонду 5 млрд євро на боротьбу з молодіжним безробіттям в 2014–2020 роках. Кошти в основному підуть на фінансування програми стажувань, тренінгів та перекваліфікації.

Існує також програми, спрямовані на подолання безробіття. Програма «Молодь у дії» має на меті удосконалити навчання молоді та їх здатність до праці, зменшити високий рівень безробіття серед молоді та підвищити рівень зайнятості вказаної групи населення.

Способи вирішення проблеми:

- пристосування освіти та навчання до актуальних потреб молоді;
- заохочення молодих людей отримувати гранти на навчання в країнах ЄС та інших державах;

– заохочення країн-членів ЄС до впровадження заходів щодо полегшення переходу від навчання до роботи.

Отже, можна констатувати, що основними інструментами зниження рівня безробіття серед молоді в ЄС та забезпечення її зайнятості є розробка довготривалої стратегії зайнятості. Розкривають її суть в повному обсязі положення різноманітних програм в окремих сферах діяльності. Зокрема кожна з цих програм має свій окремий бюджет і методи реалізації.

УДК 364.652:343.85–053.6(4)

Ракова А.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Профілактика злочинності є сформованою системою дій стосовно антисуспільних явищ та їх причинного комплексу з метою зміцнення тенденції і зниження рівня і масштабів злочинності і знешкодження її коріння.

В Німеччині питаннями підлітків правопорушників займаються спеціально створені комісаріати, де створений спеціальний масив відомостей про правопорушення, скоєні неповнолітніми. На основі вихідних даних проводиться аналіз причин і характерних особливостей розвитку злочинності серед підлітків. Результати таких досліджень використовуються при навчанні, підготовці і перепідготовці співробітників поліції.

У профілактиці правопорушень серед неповнолітніх німецькі державні та громадські організації використовують такі форми роботи, як екскурсії до поліцейських дільниць, спортивні змагання за участю учнів, вчителів та поліцейських, методи-дискусії, конкурси з правової тематики правопорушень серед неповнолітніх тощо. Діють проекти з організації дозвілля неповнолітніх, у рамках яких відбуваються покази фільмів, дискотеки, заняття з навчання гри на музичних інструментах. Профілактика правопорушень проводиться також і масовими методами: поширення інформаційних матеріалів, великих плакатів, кінопокази. Консультування проводиться, так само як і в Україні, на стаціонарних пунктах або телефонічно. Проте консультаційні пункти часто створюються за ініціативою та на базі поліцейських дільниць.

В Берліні реалізовувався проект, метою якого було зменшення злочинності серед неповнолітніх. Для цього серед добровольців було відібрано людей, які пройшли попереднє навчання. За підлітком, поведінка якого свідчила про можливість скоєння правопорушення, було закріплено добровольця – «контактну особу». Підліток міг звернутися до «контактної особи» за допомогою, обговорити проблеми, які виникають у школі чи вдома тощо.

Питанням превенції злочинності у Швеції приділяється значна увага. У 1974 р. тут була створена Шведська національна рада з запобігання злочинам (The National Swedish Council for Crime Prevention) як державний орган у системі Міністерства юстиції. Аналогічні ради створені в Норвегії й Фінляндії. Спільно зі Скандинавською кримінологічною дослідницькою радою (The Scandinavian Research Council for Criminology) вони з 2000 р. випускають спеціалізований журнал «Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention», у якому проблеми превенції девіантної поведінки неповнолітніх та молоді посідають не останнє місце. Можливо, саме ці заходи пояснюють те, що рівень злочинності в Скандинавії сьогодні є нижчим, ніж в інших країнах Західної Європи, а систему формального контролю характеризує відносно невисока поліцейська щільність.

У Франції розроблений досить ефективний метод щодо виявлення агресивних намірів у сексуальних злочинців, в тому числі й неповнолітніх. У районах, де працівники поліції застосовують дану методику, кількість сексуальних злочинів є значно меншою, ніж на інших територіях. Суть його полягає в тому, що ведуться бесіди з особами, підозрюваними в схильності до здійснення статевих злочинів. У процесі бесіди сексуальний злочинець «програє» у розумі майбутній злочин, іноді вирішуючи при цьому здатні виникнути проблеми, наприклад, як спокусити жертву, як перебороти її опір і т. п. Головне, правильно вибрати придатний момент, коли злочинець утратив пильність і став найбільш сприйнятливий і психологічно незахищений. Відрепетирувавши у фантазіях майбутній злочин і ніби знявши внутрішню зайву тривожність, сексуальний злочинець за сприятливої можливості переводить свій задум з фантазій у реальність. Таким чином, його фантазії – це репетиція реального злочину. Перш ніж перейти до дій, гвалтівник може досить довго фантазувати. Це «тимчасове вікно» – критичний період для ефективного втручання поліції. У процесі втручання в кризову ситуацію необхідно робити акцент на вишукуванні можливостей для безпосереднього керування ситуацією і перетворення її з небезпечної в благополучну. Для цього проводиться тренінг вербальних і невербальних форм комунікації. Як показали дослідження психологів, за

допомогою вербальних і невербальних навичок спілкування можна запобігти силовим діям у вирішенні конфліктів. На думку низки експертів, зовнішній вигляд, манера поведінки і навички комунікації поліцейського уже самі по собі здатні запобігти до 98 % інцидентів, у яких могло бути застосоване фізичне насильство. Якщо навчитися правильно інтерпретувати те, як сприймаєш злочинця, то істотно зростають шанси на успішне вирішення конфлікту.

Отже, однією з причин злочинності дорослих є злочинність неповнолітніх. Злочинність дорослих іде коренями в той період, коли особистість людини тільки формується, виробляється її життєва орієнтація, коли актуальними є проблеми виховання, становлення особистості з погляду спрямованості поведінки. Набагато легше та ефективніше допомогти дитині чи молодій людині утвердитися, знайти своє місце у суспільстві, аніж потім витратити величезні кошти на збільшення кількості правоохоронних органів, виконання кримінальних покарань та утримання в'язниць і виправних закладів.

УДК 354(4–6ЄС)

Дорошенко О.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В КРАЇНАХ –ЧЛЕНАХ ЄС

Нині Україна знаходиться на етапі будування ефективної системи соціального захисту, яка залежить від багатьох чинників. Одним із них є використання досвіду зарубіжних країн, де ця система працює тривалий час і має позитивні результати. Значний інтерес являє собою система соціального захисту, яка формується в рамках Європейського Союзу, зважаючи на прагнення України увійти до ЄС.

Соціальний захист – це комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на захист добробуту кожного члена суспільства в конкретних економічних умовах. Організаційно-правові заходи передбачають створення інститутів соціального захисту і законів, які повинні керувати їх діяльністю, економічні – формування механізмів перерозподілу доходів, тобто стягнення податків та інших платежів і трансфертів. Отже, з позицій економіки соціальний захист – це правила перерозподілу суспільного багатства на користь людей, які тимчасово чи постійно потребують особливої підтримки з боку суспі-

льства: від багатих до бідних, від здорових до хворих, від молодих до літніх.

Можемо визначити особливості систем соціального захисту на прикладі трьох країн Євросоюзу: Німеччини, Франції та Швеції. У системі соціального захисту Німеччини центральне місце займає соціальне страхування. Сама система соціального захисту в цій країні побудована за принципом самоврядування, згідно з яким установи соціального страхування наділені правовою, фінансовою та організаційною незалежністю від інститутів державного управління. Разом з тим, держава створює правову основу, на якій вибудовуються відносини між страхувальником і застрахованим, вона ж здійснює правовий нагляд за діяльністю органів соціального захисту, державні органи мають право перевіряти фінансову та комерційну діяльність страхової організації.

В організаційному відношенні для системи соціального захисту німецьких громадян характерна роз'єднаність установ, що здійснюють соціальне страхування: як незалежні діють організації з пенсійного забезпечення, медичні страхові організації та ін. Поряд із соціальним страхуванням у системі соціального захисту передбачені механізми соціальної допомоги, яка надається у випадку, якщо всі види страхових соціальних допомог вичерпані. Фінансування системи соціального захисту в Німеччині здійснюється з внесків застрахованих осіб найманої праці і працевластців, за рахунок державного бюджету, а також за рахунок комбінації обох видів фінансування. Гарантом виконання соціальних зобов'язань виступає держава, перерозподіляючи частину коштів на покриття витрат у вигляді державних дотацій.

Особливість французької системи соціального захисту – дуже складна організаційна структура, а також висока частка витрат на соціальні програми, яка перевищує середній рівень по ЄС. Для неї характерні такі особливості. По-перше, існування розгалуженої системи професійно-галузевих схем соціального страхування. По-друге, наявність розвинутої системи сімейної допомоги, під час тривалої еволюції вводилися і удосконалювалися різні інструменти та форми державної соціальної політики. По-третє, велика роль додаткових систем соціального захисту, особливо в галузі пенсійного та медичного страхування. В основі функціонування не лише державних схем соціального страхування, а й обов'язкових додаткових професійних систем страхування лежить розподільчий принцип фінансування.

Основним принципом шведського соціального захисту є її універсальність, тобто охоплення всіх верств населення. Другим важливим принципом, характерним для багатьох європейських «соціальних економік», але найбільшою мірою реалізованим в Швеції, є принцип соці-

альної солідарності, який полягає в тому, що всі громадяни рівним чином і незалежно від їх соціального статусу беруть участь у фінансуванні системи соціального захисту, вносячи співрозмірний своїм доходам внесок. Необхідним елементом у такій системі виступає держава, перебираючи на себе функції перерозподілу соціальних благ від забезпечених до найбільш вразливих категорій населення.

Проаналізувавши досвід створення системи соціального захисту країн-учасниць ЄС, можна зробити висновок, що створення такої потужної бази стало б надзвичайно актуальним для України, яка взяла курс на євроінтеграцію. Курс в даному напрямку визначає першочергові завдання перед державою, зокрема це запровадження високих європейських стандартів і нормативів ефективного соціального захисту населення та сучасних адресних соціальних послуг для вразливих верств населення.

УДК 316.624:316.77(477:4-6ЄС)

Вандишева Ю.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

КОМУНІКАТИВНІ ДЕВІАЦІЇ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ НАСЛІДОК ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Євроінтеграція для України – це не просто партнерство та взаємовигідне співробітництво. Вона є способом зміни життя пересічного українця, що стосується різних сфер його життєдіяльності. Поруч з економічними, правовими та іншими змінами, євроінтеграційні процеси охоплюють й соціальну сферу. Попри всі плюси, вони створили в суспільстві цілий ряд проблем та розбіжностей, що сприяють розвитку девіантної поведінки серед населення, а особливо серед молоді. Даний прояв виражається як у стінах школи, так і поза нею. Саме за таких обставин, проблема запозичення норм девіантної субкультури та комунікативних девіацій неповнолітніми сьогодні, є надзвичайно важливою в Україні.

Зі вступом у Європейський Союз чи ні, спілкування для людей є і буде одним з найбільш важливих елементів взаємодії між собою. Воно допомагає розкритися, реалізувати себе та досягти певних успіхів як на професіональному рівні, так і на міжособистісному. Проте на сьогоднішній день з швидкоплинністю розвитку технологій ХХІ ст. та євроінтеграційних процесів люди часто забувають про даний «пункт» свого

існування, вони занурюються у віртуальний світ, відводячи на другий план свій розвиток, індивідуальність та створюють нові бар'єри у спілкуванні між собою. Таким чином, нівелюються основні цінності, пріоритети, формуються нові стереотипи, які заважають існувати та розвиватися «новій людині» нового часу. Всі ці події обумовлюються появою такого явища, як комунікативні девіації. Їх прояв можна віднести до девіантної поведінки, що виражається у своєрідній позиції особистості стосовно себе та інших. Основними проявами даного виду девіантної поведінки, за думками вчених є: деградація цінностей, переживання самотності, байдужість до себе та оточуючих, надмірна роздратованість, низька самооцінка, неприйняття колективом, нарцистична поведінка, аутизація, гіперкомунікативність та інші. Особливе занепокоєння вчених викликає той факт, що саме молодь (особи віком від 14 до 35 років) у даному процесі не є виключенням. Навпаки, вона чи не найбільше страждає від подібних «елементів новизни», оскільки те, що відбувається, сприймає як правильне і вірне.

Дана тема є актуальною також в рамках соціальної роботи, психології та педагогіки, а тому спеціалісти різних галузей наукового знання ставлять перед собою ряд проблем та шукають шляхи їх вирішення. Саме за таких обставин діяльність школи у даній ситуації є чи не найважливішою та найвідповідальнішою, оскільки молодий вік є найскладнішим, це час швидких змін, фізіологічних, психологічних та соціальних як дитини в цілому, так і її оточення. Це період, коли вона стає більш вразливою та емоційною, сприймає світ інакшим, час коли для неї погляди друзів та однолітків є значущим і вирішальним у тій чи іншій діяльності та прийнятті рішень. Саме за таких обставин ризик стати на шлях девіантної поведінки є досить високим. Більшу частину свого часу особа проводить у школі, там вона соціалізується, виховується та сприймає світ. Її «наставником» у «храмі знань» є педагог, який часом не здатний приділити достатньої уваги кожній дитині, не через те, що він не сумлінно виконує свої обов'язки, а через обмеженість учбового часу. Тому на сьогоднішній день комунікативні девіації у загальному своєму прояві є наслідком соціально-педаго-економічних проблем будь-якого суспільства.

Так як девіантна поведінка виступає складним соціальним процесом, що виражає негативні якості особистості, то для її профілактики необхідний цілий комплекс заходів з метою надання соціальної підтримки і реалізації діагностико-корекційних програм, спрямованих на подолання різних форм дезадаптації молоді, а відтак, і її подальшого інтегрування в соціум. Тому під терміном «профілактика» науковці розуміють попередження, виявлення та усунення умов і причин, які

сприяють виникненню девіантної поведінки у молоді. Профілактично-корекційна робота має кілька ступенів (етапів): діагностичний (виявляють причини відхилень у поведінці), корекційно-реабілітаційний (відбувається перевиховання неповнолітніх, подолання негативних проявів їх поведінки), координаційний (об'єднуються зусилля всіх зацікавлених осіб чи установ у цій діяльності) та прогностичний (передбачаються можливі відхилення поведінки, очікуються результати профілактики та корекції). Профілактично-корекційна робота на першому рівні девіантності здійснюється педагогом, психологом разом з батьками неповнолітнього. На інших ступенях до них приєднується інспектор кримінальної міліції у справах неповнолітніх, служби і комісії виконкомів з питань сім'ї та дитинства, працівники громадських та соціальних організацій. Таким чином, починаючи роботу з вихованцем, слід вивчити його індивідуальність, характеристики, оточення, родину. Після того, як педагогу стануть зрозумілими причини комунікативних девіацій, позитивні і негативні риси поведінки та характеру вихованця, визначається вид виховної роботи з ним (перевиховання чи вправлення), ступінь занедбаності, мета, напрямки і методи виховання: складається поетапний план індивідуальної роботи класного керівника з девіантним підлітком, в якому враховуються всі особливості його розвитку.

Отже, комунікативні девіації молоді є чи не найбільш глобальною проблемою українського суспільства. Попри всі позитивні моменти євроінтеграційних процесів, що тривають в Україні, вирішення соціальних проблем мають носити першочергове значення, оскільки саме вони носять найбільший вплив на молоде покоління та формування різного виду девіантної поведінки.

УДК 316.752:316.346,32–053,81(477:4–6ЄС)

Кротовська К.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сучасний розвиток українського суспільства в процесі євроінтеграції характеризується як період трансформаційних процесів, що обумовлений пошуком власного шляху розвитку та зміни цінностей. Людський спосіб життя зумовлює таке існування цінностей, де найвищою

постає та, яка визначає сенс життя особистості, всю мотивацію її існування. Україна як незалежна держава, що не так давно стала на самостійний шлях формування нових соціально-економічних, політичних, духовних орієнтирів, свої ідеї та сподівання значною мірою пов'язує з молоддю. Ціннісні орієнтації виникають у людини в процесі соціальної взаємодії як неминучий і завжди унікальний продукт її психічного розвитку, як відносно стійке утворення, що піддається внутрішнім коливанням і змінам. Вони неминуче накладають відбиток на всі життєві прояви людини і набувають особливого значення на етапі становлення особистості.

У більшості досліджень вітчизняних і зарубіжних учених під ціннісними орієнтаціями розуміють відображення в свідомості людини цінностей, що визнаються нею в якості стратегічних життєвих цілей та загальних світоглядних орієнтирів.

Цінності являються добрим індикатором для відстеження процесів соціальних та індивідуальних змін, що виникають у результаті історичних, соціальних і особистісних подій. Ціннісні орієнтації зазвичай розглядаються як індивідуальні форми репрезентації суспільних цінностей. Таким чином, ціннісні орієнтації являють собою основні форми функціонування цінностей на рівні особистості.

Варто зазначити, що ціннісні орієнтації особистості формуються під впливом системи цінностей суспільства, що змінюється з розвитком історії. На сучасному етапі розвитку суспільства ми спостерігаємо зменшення ролі духовного та зростання матеріального фактору у ціннісних орієнтаціях, діяльність людей в більшості випадків спрямована лише на задоволення матеріальних потреб. Формується споживацька психологія, домінуючими рисами характеру людей, зокрема і студентської молоді, стають заздрість, егоїстичність, корисливість, прагматизм. Основною причиною для отримання вищої освіти слугує мотив «досягти успіху в житті». У суспільстві виникає ситуація, коли люди свою діяльність спрямовують лише на досягнення матеріальних благ. Електронні засоби масової інформації заповнюють значну частину їх вільного часу і виступають як важливий інструмент формування духовного світу, культурних цінностей та установок для сучасної молоді. Сьогодні спостерігається тенденція до подальшої дегуманізації і деморалізації соціокультурних цінностей. Ця тенденція проявляється в піднесеному інтересі молоді до сцен і епізодів насилля і жорстокості в кінематографі, телебаченні, театрі, музиці, літературі, мистецтві.

Відповідно, можна говорити про те, що первинна соціалізація сучасної української молоді відбувається в умовах її соціальної і духовної незахищеності. І причина тут не лише в тому, що це частина насе-

лення, яка поки що навчається або лише почала свою трудову, суспільно корисну діяльність. Культура молодих українців формується в умовах трансформації сучасного українського суспільства та переосмислення духовних цінностей, норм, ідеалів та ідей, що становлять основу визначення пріоритетних напрямів розвитку держави, в тому числі і на формування та становлення демократичних європейських ціннісних засад.

Цей процес супроводжуються розчаруванням у попередній системі ціннісних орієнтацій, втратою і зневірою в ідеалах та цінностях, що пропагувалися в нашому суспільстві за часів Радянського Союзу, а також відсутністю нової ієрархії ціннісних орієнтацій через страх перед невідомим, майбутнім та апатією. Як результат – виникає розпад суспільства, духовне зубожіння нації. Нинішня ситуація характеризується порушеннями в механізмі наступності, тобто молодь відмовляється від усього минулого, не сприймає досвід батьків. Все вищезазначене впливає не лише на формування культури сучасної молоді, а й на майбутній культурно-духовний потенціал нації.

Соціологічні дослідження ціннісних орієнтацій студентської молоді останнього десятиліття переконують, що у свідомості сучасної молоді (в тому числі і студентської) формується тип особистості, характерний для західного суспільства – особистості, яка в першу чергу цінує себе і вважає, що її діяльність, успіх у житті і т. п. залежать в першу чергу саме від неї. З однієї сторони, це не погано, адже орієнтація на власні сили, розум, здібності при досягненні життєвих цілей вимагає роботи над собою, наполегливого оволодіння знаннями тощо. Але головне, щоб при виконанні цих завдань не формувалась людина-егоїст, яка зможе переступити через усе, попрайти будь-які моральні норми заради досягнення своєї мети.

Отже, можна сказати що, формування ціннісних орієнтацій молоді в сучасному українському суспільстві, яке знаходиться в процесі європейської інтеграції, проявляється в одночасному впливі на особистість молодої людини різних факторів, які часто суперечать один одному. Молоді складно зорієнтуватися у такому вирі подій, у насиченому різноманітними правилами та нормами суспільстві, коли сімейне оточення диктує одні манери поведінки, а з екранів телевізора лунають протилежні заклики. Тому молоді у такому шаленому розмаїтті цінностей, що наявне у суспільстві, доводиться самим вирішувати, що в нинішніх умовах є цінним, і від того, який вибір вона зробить, значною мірою залежить майбутнє України, яка прагне членства в Європейському Союзі.

Сиса А.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Інформаційні процеси, які відбуваються в наш час в Європі, особливо стосуються сфери освітніх послуг. Якісна освіта розглядається як один із найголовніших факторів успішного життя людей. Адже кожна держава, у тому числі й Україна, турбується про якісні кадри, про своє майбутнє, і, саме тому, вона повинна розробляти нові вимоги до підготовки студентів ВНЗ України.

Одним з найбільш пріоритетних напрямків розвитку нашої держави є інтеграція України в Європейський Союз. А це означає, що Україна повинна наблизити свої стандарти до відповідних загальноєвропейських вимог. Саме освіта покликана створити кваліфіковану робочу силу в нашій державі, яка буде здатна конкурувати на європейському ринку праці.

Високий рівень підготовки майбутніх соціальних працівників буде виступати гарантом їх успішної професійної діяльності не тільки в Україні, а й за її межами. Тому фахівці соціальної сфери повинні володіти необхідними якостями та знаннями для того, щоб бути спроможними ефективно впливати на суспільство.

Цікавим може бути досвід Польщі. У цій країні є певні вимоги до абітурієнтів, які хочуть вступити до університету за спеціальністю соціальна робота: він має бути врівноваженим, здатним незалежно мислити і вміти адекватно оцінювати ситуацію, мати моральні якості і бути чесним, вміти долати комунікативні бар'єри.

Можна запозичити досвід Австрії щодо психологічних вимог до особистості майбутнього соціального працівника. У цій країні з абітурієнтом проводиться інтерв'ю з компетентною особою.

В деяких країнах існують навіть спеціальні тести для майбутніх соціальних працівників. Прикладом такої держави може бути Фінляндія. Тут існує два типи тестів для майбутніх студентів: національні тести регіональної організації здоров'я і соціальної діяльності, його ще називають «Тест загальної культури» та тести, які розробляються і формуються працівником школи для визначення здібностей до соціальної роботи і рівня оволодіння шкільною програмою. Що стосується процедури проходження цих тестів, то під час тестування відбувається інтерв'ю з соціальним працівником, з психологом або застосовується метод групової дискусії серед 6–7 кандидатів у присутності двох спостерігачів (соціального працівника та психолога). Також використову-

ються різні особистісні психологічні тести. Крім того, у Німеччині вивчається ще й релігійна позиція абітурієнта.

Головним для майбутнього соціального працівника має стати не тільки бажання вчитися, а й ще придатність до цієї роботи, його професіоналізм. Адже професійна підготовка розглядається також у контексті розвитку особистості (психологічна готовність, емоції, компетентність та професіоналізм).

Як зазначається в Державній програмі «Освіта (Україна XXI століття)», система освіти, яка існує в нашій державі, перебуває в такому стані, який не відповідає вимогам, що постають перед Україною в умовах духовного та культурного відродження українського народу. І, в першу чергу, це простежується у невідповідності освіти до світових досягнень людства». Тому новими завданнями, які повинна вирішити українська вища школа, готуючи майбутніх соціальних працівників європейського рівня, це наявність відповідних якостей. В першу чергу, це якості, які є складовою частиною здатності до даного виду діяльності та які орієнтовані на самовдосконалення соціального працівника.

Головними складовими нової концепції системи вищої освіти в нашій державі мають стати:

- нове ставлення суспільства до освіти, як одного з чинників передумови його успішного і соціального розвитку;
- розробка теоретичної основи сучасної системи університетської освіти на основі інноваційних світових досягнень;
- переробка навчальних планів та програм, форм і методів роботи ВНЗ відповідно до європейських вимог;
- поширення мобільності студентів;
- можливість українських студентів слухати курси та лекції викладачів із зарубіжних університетів або відвідувати ці курси та лекції в зарубіжному університеті самостійно;
- визнання українського диплому про вищу освіту в світі;
- покращення взаємозв'язків та співпраці українських університетів із всіма зарубіжними університетами, щодо обміну студентами та навчання української молоді у фахових школах;
- максимальне використання інноваційних технологій, які покращують процес підготовки майбутніх соціальних працівників.

Таким чином, вдосконалення системи освіти у напрямі наближення до стандартів практики ЄС передбачає наступні дії:

- залучення партнерів до участі у реформі системи вищої освіти України;
- проходження українськими університетами міжнародної акредитації;

– перевірка та аналіз психологічної готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності.

Отже, основою для формування сучасного соціального працівника згідно з європейськими вимогами є значні зміни в системі вищої освіти та розробка інноваційних технологій.

Потрібно акцентувати увагу на психологічній підготовці майбутнього соціального працівника, застосовувати досвід країн ЄС; формувати необхідні навички та уміння, які будуть забезпечувати професійну готовність майбутнього соціального працівника до роботи в умовах європейської інтеграції України. В свою чергу, реалізація напрямів та завдань інтеграції вищої освіти України вимагає від суспільства розуміння важливості якісної та успішної освіти майбутніх фахівців для подальшого розвитку держави у новому тисячолітті.

УДК 304:338.46(4)

Фроленко О.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

СОЦІАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Рух України шляхом європейської інтеграції має супроводжуватись прогресом у людському розвитку, досягненням цілей розвитку тисячоліття, і відповідно досягненням визначених ними значно вищих орієнтирів у рівні життя широких верств населення, забезпеченні непрацездатних членів суспільства, тривалості життя, рівня освіти, культури та духовності, доступності якісних соціальних послуг тощо.

Інтенсивний розвиток інтеграції України в Євросоюз вимагає, щоб усі гілки влади у своїй діяльності орієнтувалися на європейські цінності та досягнення. Особливо актуальною є гармонізація законодавства України з соціальних питань із законодавством Євросоюзу, без чого неможливий вступ і повноцінне членство України в Євросоюзі.

Для України європейська інтеграція є зовнішньополітичним пріоритетом. Такий вибір на користь розвитку європейської цивілізації передбачає впровадження європейських соціальних стандартів, європейських підходів до проблем взаємовідносин бізнесу і влади, бізнесу і суспільства. Відтак необхідно здійснити кардинальні соціальні і політичні реформи, які в майбутньому дозволять Україні увійти до складу Європейського Союзу.

Огляд європейського досвіду з упровадження різних заходів соціального обслуговування доводить, що фактично більшість послуг фінансуються місцевою владою. Крім того, різні країни дотримуються

політики підтримки з високим рівнем обслуговування, тому що цей сектор вважається найважливішим.

Наприклад, у Чеській республіці особам похилого віку та дорослим з фізичними обмеженнями пропонуються такі послуги:

Соціальне консультування, в процесі якого надається необхідна інформація, здійснюється спрямування до закладів – надавачів необхідних послуг, де отримувачам пропонується широкий спектр можливостей для задоволення їхніх потреб. Зазвичай, соціальне консультування є частиною усіх видів соціальних послуг, але воно може бути і незалежною послугою. Особливістю соціального консультування є те, що воно завжди надається на безоплатній основі.

Догляд вдома передбачає допомогу особам з обмеженими можливостями в забезпеченні харчуванням, веденні домашнього господарства, у вирішенні інших питань, пов'язаних з особистим доглядом та організацією побуту. Ця послуга надається отримувачам вдома, і вони можуть частково чи повністю сплачувати її вартість.

Персональна допомога / послуги персонального асистента, що надається людям з обмеженими можливостями (через хворобу, старечий вік, інвалідність) у сфері персонального догляду, відвідуванні публічних місць, організації побуту, контактів з родичами, громадою тощо. Отримувачі соціальних послуг можуть частково чи повністю сплачувати її вартість. Ця послуга є дуже поширеною.

Догляд для надання відпочинку доглядальникам, що передбачає допомогу членам сім'ї, які здійснюють довготривалий догляд за особою з інвалідністю чи особою літнього віку. Послуга надається на час перебування доглядача на роботі, у відпустці чи під час виконання ним інших видів діяльності поза межами дому. Ці послуги можуть надаватися вдома чи у спеціальних резидентних закладах (короткотерміновий, до 3-х місяців, догляд у стаціонарному закладі). Отримувачі соціальної послуги можуть частково чи повністю сплачувати її вартість.

Центр денного догляду та центр тижневого догляду, що призначені для осіб, які мають обмежені можливості для самообслуговування вдома та ведення домашнього господарства і не можуть вести повсякденне життя без сторонньої допомоги. Передбачається перебування отримувачів соціальних послуг у Центрі протягом дня чи частини дня. Також можливе надання тимчасового проживання. Отримувачі можуть частково чи повністю сплачувати вартість послуг.

Поширеними є послуги з надання захищеного проживання для осіб похилого віку, які потребують підтримки. Захищене проживання – це один із багатьох термінів, які використовуються для визначення моделі довготривалої підтримки незалежного проживання в захищеному оточенні. Наприклад, у Великій Британії захищене проживання нада-

ється у звичайних будинках чи квартирах, але їх особливістю є те, що особа має безбар'єрний доступ до свого житла, що робить повсякденне життя зручним і дозволяє бути самостійним, незалежним від сторонньої допомоги.

Отже, вивчаючи досвід країн ЄС, потрібно враховувати й те, що соціальні вимоги, які задовольняються в цих країнах, на даний час значно перевищують ті, які вдавалося задовольняти в умовах соціалістичної системи господарювання як з точки зору величини витрат на соціальні потреби з розрахунку на одного жителя, так і з точки зору раціональності їх використання. Не можна забувати і про те, що ресурсні потреби соціальної сфери в найближче десятиліття різко зростатимуть, і навіть в умовах розвиненої економіки посилюватимуться труднощі щодо ресурсного забезпечення соціальної сфери.

УДК 378.016:159.9]:364–43(4–6ЄС)

Бервінова К.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (ЄС)

Професійні та особистісні якості соціального працівника в його діяльності нерозривно взаємопов'язані між собою. Особистісні якості обумовлюють вибір сфери діяльності майбутніх соціальних працівників, а обрана професія відбивається на образі життя та особистості в цілому. Неможливо повністю відокремлюватися від своєї професійної діяльності, адже вона тим чи іншим чином впливає як на особистість, так і на її повсякденність, тому важливим залишається не лише якісна професійна підготовка соціальних працівників, але і їх психологічна підготовка до майбутньої професії.

Професія соціального працівника вимагає від людини повної віддачі у практичній діяльності, адже нерозривно пов'язана з суспільством, допомогою людям. Ті соціальні, економічні, політичні перетворення, які відбуваються нині в суспільстві сприяють тому, що молодим спеціалістам необхідно вміти адаптуватися до цих змін та готуватися до виконання своїх професійних обов'язків, не виключенням є і соціальні працівники. На сьогодні в Україні відбувається більшою мірою теоретична підготовка соціальних працівників з браком практичної, що в свою чергу і є фактором формування психологічної готовності їх до професійної діяльності. Інша ситуація відбувається закордоном де

переважаючим фактором підготовки соціальних працівників є їх практична діяльність. Зокрема, у Великобританії професійна підготовка орієнтована як на професійний, так і на особистісний розвиток спеціаліста, який повинен мати значний обсяг знань, умінь та навичок у поєднанні з відповідними особистісними якостями, що допоможуть йому нестандартно вирішувати проблеми клієнта. Важлива роль у процесі практичної психологічної підготовки майбутніх соціальних працівників у Великій Британії, на відміну від України, належить педагогу-наставнику, що керує практикою студента, допомагає йому при вирішенні проблем, що можуть виникати під час неї. Студент може в будь-який час звернутися за допомогою або порадою. Цікавим також є те, що більшість навчальних закладів Великобританії не готує фахівців соціальної роботи широкого профілю, а намагаються готувати вузькоспеціалізованих фахівців. Спеціалізація студентів відбувається за рахунок спецкурсів навчальних дисциплін відповідно до майбутньої роботи соціального працівника, тобто обраної ним сфери своєї майбутньої професійної діяльності.

У Франції перевагу також надають підготовці вузькоспеціалізованим соціальним працівникам. Для психологічної підготовки проводяться практичні заняття для кращого розуміння обраної сфери діяльності, тобто на цих заняттях можна зрозуміти чи підходить ця категорія студенту чи йому краще змінити профіль. На практиці студенти розуміють чи зможуть вони в подальшому працювати з цією категорією, чи готові вони психологічно.

У Німеччині під час навчання багато уваги приділяється формуванню світогляду майбутніх фахівців, розширенню їхніх знань про світ, поєднанню теоретичного та практичного психолого-педагогічного навчання, що включає психологічну підготовку до обраної професії, умінню брати на себе відповідальність за виконувану роботу, навчання творчого, відповідального, гуманного мислення і діяння при вирішенні найрізноманітніших практичних проблем. Важливим є співвідношення теоретичного навчання та практики у вищій професійній освіті Німеччини. Навчання у вищих спеціальних школах Німеччини є практично орієнтованим, тобто майбутні соціальні працівники проходять декілька видів практики: допрофесійну, вступну, спеціалізовану під час основного навчання, а також професійну практику. Така практична підготовка є гарним фактором для формування необхідних особистісних рис для майбутньої професії, а також певним підготовчим психологічним фактором, адже під час практичної діяльності ми мимоволі психологічно себе готуємо до нашої професії.

Тож з вищезазначеного можна зробити висновок, що психологічну готовність майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності необхідно розглядати, як частину загальної проблеми готовності до

професійної діяльності, адже вона є невід'ємною її складовою. Формування психологічної готовності майбутнього соціального працівника здійснюється шляхом формування всіх її компонентів, в умовах спеціально організованого навчання, що спрямоване на оволодіння теоретичними знаннями та практичними вміннями з урахуванням сфери діяльності в майбутньому. Прикладом ефективної психологічної підготовки до професії соціального працівника є підготовка закордоном, зокрема в країнах ЄС, що більшою мірою спрямована на практичну діяльність студентів, що показує реалії професії та є її підготовчим фактором, навчання є вузькоспеціалізованим, що окреслює певні рамки роботи. Можна зазначити, що психологічна підготовка соціальних працівників в країнах ЄС є гарним прикладом для України, що могла б запозичити деякі її аспекти.

УДК 331.526:[316.346.32–053,6](4–ЄЄЄ)

Штим О.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ЗАЙНЯТИСТЬ МОЛОДІ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Різні європейські країни мають свої специфічні методи підтримки молоді на ринку праці, які слід перейняти нашій державі. Молоді люди в Німеччині на різних малих підприємствах починають свою виробничу діяльність як помічники майстрів. Така схема дуже зручна для держави, яка нічого не витрачає на виробниче навчання. Крім того, вона дозволяє відносно рівномірно розподілити робочу силу в країні, створює умови для розвитку невеликих населених пунктів і провінцій, зменшує міграцію працездатної молоді в мегаполіси. Ще одна модель взаємодії молодіжного ринку праці та системи освіти характеризується тим, що після отримання загальної середньої освіти випускник може подати заявку до місцевих органів соціального забезпечення або добродійних організацій про своє бажання відпрацювати рік на екологічних, освітніх, культурних заходах. Пройшовши конкурсний відбір, молоді люди протягом року виконують відповідну роботу за символічну оплату. Держава або церковні фонди оплачують найм житла, харчування та надають незначну суму готівкою. Передбачається, що в ході цього року молоді люди повинні визначитися з майбутньою спеціальністю, одночасно отримавши навички трудової діяльності та загальні для будь-якої професії професійні компетенції.

Також у Німеччині існують центри професійної освіти, аналогічні нашим професійним училищам, які випускають кваліфіковані кадри для підприємств індустрії, сервісу й аграрного сектору. Впродовж першого року учень знайомиться з усіма професіями, за якими проводиться підготовка в цьому освітньому центрі, випробовує свої сили. Спеціалізоване навчання починається з другого року перебування в навчальному центрі. Таке «наближення» освіти до попиту ринку праці покликане зменшити кількість помилок при виборі професій.

Таким чином, у Німеччині молода людина, якщо в неї є бажання працювати, має достатньо можливостей працевлаштуватися. У Великобританії особлива увага приділяється стимулюванню самозайнятості населення, стимулюванню розвитку малого і середнього бізнесу. За підтримки муніципальних властей безробітні можуть заснувати власний бізнес або у вигляді мікрофірм (традиційний приватних малих підприємств, які обслуговують місцевий ринок), або у вигляді підприємств третього сектора (підприємств кооперативного типу, створених особами місцевої общини за допомогою або фондів взаємодопомоги, або пожертв неурядових організацій).

В Іспанії для боротьби з безробіттям була створена система професійно-технічної підготовки й перепідготовки молоді, система тимчасових контрактів, яких існує декілька видів: із фіксованими термінами (для певного виду робіт); контракти практики (терміном на 4 роки для випускників); спеціальні контракти (для вищого управлінського персоналу); контракти на невизначений час. Підписання контрактів надає роботодавцям значні гарантії у формі податкових знижок, соціальних пільг і компенсаційних виплат з боку держави, що є свідченням досягнутого в цій сфері консенсусу. Програми зі зниження безробіття в Польщі та Чехії здійснюються за рахунок коштів державного бюджету. В Угорщині для цих цілей намагаються створити незалежні фінансові фонди, що забезпечують утримування «резервної армії праці».

Більше 40,0 % безробітних – це недавні випускники шкіл, технікумів, вишів. Для цієї соціальної групи наслідки безробіття значною мірою згладжуються тим, що багато молодих людей зайняті у сфері приватної роздрібної торгівлі та у сфері послуг.

Отже, в країнах Європи використовується такий важіль працевлаштування молоді, як створення тимчасових робочих місць для випускників професійних навчальних закладів. Держава стимулює підприємців до працевлаштування. Оскільки в Україні ще існує багато невирішених проблем, особливо пов'язаних із зайнятістю молоді, то слід врахувати позитивний досвід зарубіжних країн при побудові соціально-зорієнтованої економіки.

ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Молодь є важливим стратегічним ресурсом у розбудові громадянського суспільства в Україні. Суспільству необхідні освічені, конкурентоспроможні, що відрізняються конструктивним мисленням, молоді люди, які можуть самостійно приймати рішення, знаходити і впроваджувати нове, долати труднощі.

Молоді належить одне з головних місць в нових суспільних умовах. Від обраних нею соціальних орієнтирів багато в чому визначається майбутнє суспільства. Соціальна компетентність є багатогранною характеристикою особистості, яка охоплює всю множину та глибину функціонування особистості в соціумі. Оскільки особистість – це істота соціальна, то формат соціальної компетентності охоплює як соціальні мотиви, знання, навички, необхідні для успішної взаємодії із соціальним середовищем, так і самопочуття та самосприйняття особистості в мінливому соціумі. Соціальна компетентність вимагає від особистості принциповості, вміння відстояти власну думку, протистояти небажаному впливу, толерантності, вміння пристосовуватися, і, більш того, ефективно діяти в соціальних умовах, що постійно змінюються.

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок Європейського союзу. Будь-які зміни для громадянського суспільства – це свого роду стрес. Наше суспільство багато в чому не готове до якісних змін, до сприйняття європейських цінностей. І це пояснюється багатьма факторами. З одного боку, в чомусь наше суспільство недорозвинене, але з іншого боку, воно є, розвивається і має великі перспективи. Молодим поколінням належить реалізувати започатковані в нашій державі реформи та розвинути їх до європейського рівня. Саме від здатності молоді бути активною, дієздатною та творчою силою залежать перспективи державорозбудовчого процесу в Україні. Скільки часу на це потрібно, дуже складне питання, адже це залежить від кожного з нас. Прискорити цей процес можна шляхом проведення тренінгів. Добре зарекомендував себе в цьому напрямку соціально-психологічний тренінг. Для проведення цього виду тренінгу необхідно спеціальне навчання, яке проводиться в рамках додаткової освіти.

Метод тренінгу є достатньо ефективним при роботі з молоддю, яка потребує його чи не найбільше. Ефективність будь-якого психологічного тренінгу складається з трьох доданків: практики, активності і, головне, бажання учасника змінити щось у собі або своїй поведінці, а також підтримки отриманих на тренінгу знань в реальному житті самим учасником.

Однією із причин невідповідності європейським стандартам є різниця в менталітеті. Необхідно підіймати загальну культуру громадянського суспільства на високий рівень. Оскільки більшість ефективних змін у ставленні й поведінці людей відбувається у груповому, а не в індивідуальному контексті, то тренінгова форма роботи надає можливість осмислити, усвідомити отриману інформацію, одразу ж зіставити її з діяльністю; пережити на власному досвіді те, про що йдеться. Це практика в набагато більшому ступені, ніж теорія.

Людина засвоює інформацію краще, якщо навчання проходить інтерактивно, коли вона має можливість одночасно з одержанням інформації обговорювати незрозумілі моменти, задавати запитання, закріплювати отримані знання, формувати навички поведінки. Кожен повинен мати можливість висловлюватися, брати участь у обговореннях, рольових та ділових іграх, виконанні практичних завдань, мозкових штурмах та інших видах роботи. Тренінги дозволяють навчатися, розвиватися і вдосконалюватися тим, хто в них бере участь. Не всі результати тренінгу осмислюються учасниками одразу. Повною мірою ефект тренінгу з'ясовується пізніше, коли учасники застосовують набуті знання та вміння в реальному житті.

Якщо порівняти досвід України та країн Європейського Союзу, то тренінгова діяльність в нашій країні лише зароджується і не є такою розповсюдженою та розвиненою, як в країнах ЄС.

Отже, тренінг є ефективною та доцільною формою роботи, що дає можливість формувати та підвищувати соціальну компетентність молоді, враховуючи швидкість зміни нашої соціальної реальності та соціально-психологічну невідповідність до євроінтеграційних процесів.

УДК 364–212–43–021.311(4–ЄС)

Парфенюк А.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ТЕХНОЛОГІЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Інтернаціоналізація й тенденція транснаціональності злочинності зумовлюють зростання значення такої складової організації профілак-

тики асоціальної поведінки, як вивчення та використання закордонного досвіду.

У країнах – членах Європейського Союзу виділяють два рівні профілактики злочинів: соціальну і ситуаційну. Соціальна профілактика спрямована на зміну несприятливих умов формування особистості людини, особливо мікросередовища й мікросоціальної ситуації. Ситуаційна виходить із того, що окремі категорії злочинних діянь відбуваються за певних обставин, у певний час і певних місцях. Сама ситуація стимулює й провокує певні види злочинів (вуличні бійки у кінотеатрах і розважальних закладах, зґвалтування у парках, скверах і т. ін.). Така профілактика, за вітчизняної теорії, слугує запобіганню злочинам та їх припиненню.

У Німеччині виділяють первинну, вторинну і третинну превенцію. Первинна спрямована на подолання дефіциту соціальності й позитивної правосвідомості як головної причини злочинів. Вторинна здійснюється поліцейськими органами й пов'язана із правовими засобами втримання від злочинів. Третинна превенція – це ті профілактичні заходи й засоби, які застосовуються у процесі покарання та ресоціалізації злочинців.

Для координації профілактичної діяльності у багатьох країнах створені відповідні органи (наприклад, Національні ради). Основними їхніми функціями є: збір інформації, планування, виконання та оцінка програм щодо профілактики злочинів, координація діяльності поліції й інших органів, що працюють у цій сфері, забезпечення участі населення, співробітництво із засобами масової інформації, науково-дослідна робота, співробітництво із законодавчими органами, навчальна підготовка. У практичній діяльності поліції широко пропагується теза про те, що злочини відбуваються найчастіше тоді, коли потенційний злочинець натрапляє на вразливу, неохоронювану жертву або об'єкт. Тому превентивні заходи повинні бути спрямовані або на злочинця, або на систему безпеки, або на потенційну жертву (індивідуальна, загальна й віктимологічна профілактика). У цій тріаді особлива увага приділяється охоронній профілактиці та цілеспрямованій роботі з населенням, спрямованій на його самозахист.

У Західній Європі величезна увага приділяється превентивним заходам, спрямованим на профілактику насильства у суспільстві. Тому була прийнята федеральна програма морального оздоровлення суспільства. Основними елементами цієї програми є: формування ненасильницьких установок і навичок у підростаючого покоління; підтримка місцевих громад у запобіганні насильству; припинення розпалювання расової, національної і культурно-національної ворожнечі; обмеження поширення зброї серед громадян; ідеологічне і матеріальне стимулювання оздоровлення сімейного способу життя; рекомендації засобам

масової інформації щодо скорочення реклами насильства і про посилення пропаганди, що сприяє скороченню насильства; розроблення наукових досліджень, присвячених виявленню умов, за яких профілактика злочинів дає найкращі результати.

Отже, вивчення моделей, форм і методів профілактики асоціальної поведінки, що використовуються у країнах ЄС, дає підстави дійти висновку: відбувається постійний рух до реалізації у цій діяльності принципів системності, адекватного забезпечення, гуманізму й участі всіх членів суспільства.

УДК 316.356.2(477+4)

Логвіна А.,

*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ЖИТТЄВІ СТРАТЕГІЇ МОЛОДОЇ СІМ'Ї В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Життєві стратегії є динамічною системою соціокультурних уявлень особистості про власне життя, що орієнтує та спрямовує її поведінку впродовж тривалого часу. Важливо зауважити, що формування життєвої стратегії тісно пов'язано з функцією цілепокладання при наявності коротко- чи довготермінової мети, на досягнення якої спрямовується активність суб'єкта.

Вивчення стратегій молодой сім'ї є актуальним у зв'язку зі змінами, що відбуваються в сучасному суспільстві. Життєві стратегії дозволяють звернутися до суб'єктивної сторони життєдіяльності людей, облік якої в умовах ринкової економіки набуває особливого значення.

Відповідно до О. Лаби, життєва стратегія молодой сім'ї – це сукупність послідовних етапів життєвого шляху молодого подружжя, проходження яких дозволить молодій сім'ї досягти поставлених цілей у професійній діяльності, освіті подружжя та дітей, здійсненні репродуктивної функції, досягненні планованого добробуту і якості життя.

Українські вчені Ю. Резнік і Т. Резнік виділяють найбільш розповсюджені типи життєвих стратегій: стратегія життєвого благополуччя та її аномальні форми (споживчо-накопичувальна, паразитно-експлуаторська й ін.), основою яких є рецептивна активність – активність щодо придбання; стратегії життєвого успіху, основою якої є мотиваційна активність – активність щодо досягнення та розрахована на суспільне визнання; стратегія самореалізації характеризується творчою активністю, що спрямована на створення нових форм життя безвідносно до їх зовнішнього визнання/невизнання.

На основі вивчення потреб молоді сім'ї та способів їх задоволення можна виділити 3 моделі життєвої кар'єри молоді сім'ї:

- 1) спрямована на високий рівень добробуту та якості життя;
- 2) перевага надається високому благополуччю та народженню дітей;
- 3) на першому місці лише народження і виховання дітей.

На підставі проведення авторського анкетного опитування молодих сімей м. Миколаєва, було виявлено, що більшість сімей обирають для себе стратегію благополуччя, переважно зростаючого, при якому повинні працювати обидва члени сім'ї. А в обранні життєвої кар'єри молоді сім'ї подружжя обирає другу модель, ставлячи на перше місце все ж таки кар'єрний ріст, а на друге дітонародження.

Як свідчать праці багатьох вчених, середній вік укладання першого шлюбу в Україні є нижчим, ніж у країнах Європейського Союзу. Тому саме невідповідність молодих людей до сімейного життя спричинює соціальні проблеми (такі як висока розлучуваність, сімейне насилля, низька народжуваність і т. п.), а також неправильну розстановку життєвих стратегій.

У розвинених країнах поступово відбувається соціальна еволюція, завдяки якій старі ідеали середнього класу – стабільний заробіток, нерухомість, сім'я – вже не є такими привабливими для молоді.

За даними ООН, в останні роки понад 40 % дітей в Європі народилися в неповних або не зареєстрованих офіційно сім'ях. Багато пар зараз свідомо не хочуть одружуватися і можуть розлучитися з обопільної згоди. При цьому економічно такі розбиті сім'ї не надто відрізняються від повноцінних.

Посилення відкритості та мобільності суспільства у Євросоюзі привело до того, що система традиційного шлюбу поступово почала розмиватися. Молоді люди більше цінують особисту свободу і не хочуть брати на себе соціальні зобов'язання.

Третина дітей у державах ЄС народжена поза шлюбом, за даними статистичної служби Європейського Союзу. У таких країнах, як Естонія, Швеція, Словенія та Франція позашлюбною є кожна друга дитина. А в Україні, за офіційними даними, – кожен п'ятий. І це свідчить про кризу сім'ї, як суспільного інституту.

Тобто, як бачимо, на сьогодні молоді люди ставлять перед собою стратегію досягнення кар'єрних висот та отримання вищої освіти, а стратегію дітонародження відсувають на другий план. Тому необхідно впроваджувати сімейну політику, спрямовану на підвищення у молоді сімейних цінностей, відновлення репродуктивної функції сім'ї та збільшення офіційно зареєстрованих сімей як в Україні, так і в країнах ЄС.

СЕКЦІЯ 2

Політичні та безпекові аспекти реалізації угоди про асоціацію між Україною та ЄС

УДК 351(477):327.39(4)ЄС

Палагнюк Ю.,
*доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ПОЛІТИЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

21 березня 2014 р. відбулося підписання політичної частини Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – УА), а економічну її частину, включаючи створення Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, Сторонами підписано 27 червня 2014 р. Ратифікація УА відбулася синхронно Верховною Радою України та Європейським Парламентом 16 вересня 2014 р. Отже, у вересні 2014 р. розпочався довгий процес ратифікації УА з Україною кожною з двадцяти восьми держав-членів ЄС. До набуття УА чинності після закінчення процесу її ратифікації з 1 листопада 2014 р. почалося її тимчасове застосування. Проаналізуємо політичний механізм реалізації цієї Угоди.

У Розділі I «Загальні принципи» УА між ЄС та Україною, що складається з двох статей, зазначено, що повага до демократії, прав людини, верховенства права формують основу внутрішньої і зовнішньої політики Сторін та є основними засадами Угоди. Основними елементами Угоди визначено повагу до принципів суверенітету і територіальної цілісності, непорушності кордонів і незалежності (Стаття 2). Слід зауважити, що ці основні засадничі елементи УА між Україною та ЄС щодо поваги та забезпечення суверенітету і цілісності території, а також непорушності кордонів набули для відносин обох Сторін виняткової актуальності після окупації та анексії у 2014 р. української Автономної Республіки Крим Російською Федерацією, а також дестабілізацією і конфліктом на сході України, починаючи з 2014 р. і дотепер з Російською Федерацією.

Перейдемо до аналізу Розділу II УА, який стосується політичного діалогу, політичної асоціації, співробітництва у зовнішній та безпековій політиці, або ж так званої «політичній частині Угоди», яка має безпосереднє відношення до державного управління та подальшої

успішної реалізації державної євроінтеграційної політики України у визначених сферах.

Політичний діалог повинен розвиватися і зміцнюватися між Сторонами у всіх сферах взаємного інтересу. Цілями політичного діалогу, наприклад, є: 1) поглиблення політичної асоціації і зміцнення політико-безпекової ефективності та конвергенції; 2) пришвидшення практичної співпраці між Сторонами, орієнтованого на результат і для досягнення миру, безпеки і стабільності на Європейському континенті; 3) поглиблення співробітництва між Сторонами у сфері безпеки й оборони; 7) забезпечення територіальної цілісності, непорушності кордонів та суверенітету держави. Слід наголосити, що такі цілі Угоди набули особливої актуальності для Сторін з 2014 р. – початку так званої «гібридної війни» Російської Федерації з Україною та сході держави. Справді, досягнення миру, безпеки і стабільності в Європі, частиною якої є Україна, є з 2014 р. важливим аспектом політичного діалогу між Євросоюзом та Україною. Крім того, важливою темою взаємного інтересу обох Сторін має стати поглиблення співпраці між ЄС та Україною в сфері оборони з метою посилення національної безпеки нашої держави.

Важливою є Стаття 5, адже у ній визначені засади проведення політичного діалогу, у рамках якого Сторони будуть проводити регулярні зустрічі на рівні самітів. Нагадаймо, що щорічні Саміти Україна – ЄС за участі Президента Європейської Ради, Президента Європейської Комісії та Президента України є механізмом регулярного політичного діалогу на найвищому рівні, і проходять щороку у кінці року у м. Брюссель і у м. Київ. Потрібно зазначити, що в певні роки, наприклад, у 2012 р. Саміту Україна – ЄС не відбулося через ускладнення у політичному механізмі реалізації державної євроінтеграційної політики на той час з української сторони.

Отже, беручи до уваги цілі створення асоціації між Сторонами, можна говорити про те, що цілі асоціації України з ЄС збігаються з основними цілями самого ЄС на сучасному етапі, а саме: економічна інтеграція, спільна зовнішня політика та політика безпеки, спільна внутрішня політика, що включає розвиток демократичних інститутів, доброго врядування, верховенство права і повага до прав людини, співробітництво у сфері юстиції і безпеки кордонів тощо. Політичний же механізм УА набуває особливого значення для обох Сторін у зв'язку не лише з необхідністю розбудови сталої демократії в Україні, а також в сучасних умовах посилення національної безпеки як нашої держави, так і ЄС.

Лушагіна Т.,
*кандидат політичних наук, старший викладач,
кафедра політичних наук,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ВІТЧИЗНЯНІ УРОКИ ТА ДОСВІД КРАЇН ЄС

Головним і незмінним вектором сучасної української зовнішньої політики є курс на євроінтеграцію, що передбачає сприйняття європейських цінностей, розбудову громадянського суспільства, формування об'єктивних засобів масової інформації, регіональний розвиток, антикорупційні заходи, переформатування діяльності публічної адміністрації на основі прозорості, забезпечення захисту прав людини та громадянина, реформування судової системи тощо. Проте в усьому спектрі реформ та змін, які запропоновані Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, особливе місце посідає реформа системи місцевого самоврядування на основі децентралізації влади.

Історично склалося так, що на шлях реформування системи місцевого самоврядування Українська держава стала досить давно. Після прийняття основоположних документів для створення та функціонування органів місцевого самоврядування (Конституція України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», ратифікація Європейської хартії місцевого самоврядування, Бюджетний кодекс України, Земельний кодекс України, закони України «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», «Про столицю України місто-герой Київ», «Про органи самоорганізації населення» тощо) фактично його розвиток в Україні припинився. Ратифікувавши у 1997 році Європейську хартію місцевого самоврядування, Україна зобов'язалася виконати всі її положення, проте низка статей Хартії залишилися поза увагою, зокрема неповною мірою виконувався принцип субсидіарності, колізії щодо рівнів місцевого самоврядування (Конституція України 1996 року наділяла правом місцевого самоврядування територіальні громади сіл, селищ, міст, тоді як Європейська хартія місцевого самоврядування проголошує принципи місцевого самоврядування, що містяться в Хартії, мають застосовуватися до всіх категорій властей, існуючих у межах території відповідної Сторони), роздробленість територіальних громад, які не здатні фінансово себе забезпечувати. Отже,

система місцевого самоврядування виявилася не досить ефективною, адже основне завдання місцевого самоврядування – створення сприятливих умов для всебічного розвитку людини, її швидкого доступу до публічних послуг, реалізація своїх конституційних прав через активну діяльність територіальних громад.

Як результат, така система не відповідала вимогам часу: замість курсу на децентралізацію все більше активізувалися централізаційні процеси, що не давало змогу розвиватися найменшим адміністративно-територіальним одиницям. Однією із перших спроб реформування системи місцевого самоврядування стало внесення змін до Конституції щодо місцевого самоврядування в межах політичної реформи. Реформування місцевого самоврядування було тісно пов'язане із адміністративно-територіальною реформою в Україні, яка в свою чергу також мала значну кількість проблем, особливо через недостатню інформованість суспільства. Всі виклики вимагали масштабного реформування в Україні. Так, з 2014 року запроваджено *Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні*, яка передбачає низку реформ в системі місцевого самоврядування, адміністративно-територіального поділу.

Цікавим для України є досвід реформування систем місцевого самоврядування країн Європейського Союзу, зокрема в Литві. Як і в Україні, в Литві становлення місцевого самоврядування сягає своїм корінням часів середньовіччя. Після перших демократичних виборів 1990 р., що відбулися в 581 територіальних одиницях, Литва стала на шлях реформування місцевого самоврядування. З 1994 р. Литва розпочала адміністративно-територіальну реформу, що передбачала укрупнення адміністративно територіальних одиниць: із 581 одиниці на двох рівнях, стало 70 на двох рівнях.

Євроінтеграційний курс Литви вимагав від держави пристосовуватися до європейських умов, тому був обраний інтенсивний курс реформування органів місцевого самоврядування. Виокремлюють чотири етапи в процесі реформування системи місцевого самоврядування Литви:

- перший етап – 1990–1997 рр. – введення адміністративно-територіальної реформи (створення децентралізованої системи та поступове її спрощення);
- другий етап – 1997–2005 рр. – ініціювання дискусії щодо розвитку регіональної політики (створення спеціальної робочої групи та прийняття за результатами її роботи Закону про регіональний розвиток);
- третій етап – 2005–2010 рр. – забезпечення підготовчого процесу щодо введення в дію вищевказаного закону (на цьому етапі розробка регіональної політики проводилася окремими державними адміністраціями);

– четвертий етап – з 2010 р. – ліквідація окружних адміністрацій та створення рад регіонального розвитку (ключовий етап економічно орієнтованого соціального розвитку регіонів).

Але хоча і прогнозувалось в 2010 р. завершити реформування місцевого самоврядування в Литві, в сучасному експертному середовищі є думка, що реформа є ще незавершеною. Адже, від початку реформування системи місцевого самоврядування, державою було взято курс на розвиток регіонального місцевого самоврядування при цьому питання локального самоврядування майже не обговорювалось. Тож, для України досить корисним стане досвід Литви: необхідно чітко прописати і обґрунтувати можливість місцевого самоврядування на найнижчих локальних рівнях (відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є територіальна громада села, селища, міста); провести інформування населення України щодо необхідності укрупнення або зміни адміністративно-територіального поділу. Адже, досить важливим є розуміння народом необхідності реформ, що дозволить уникнути спротиву зі сторони громадян; якщо впроваджувати реформи поетапно, то ці етапи мають бути максимально короткими, оскільки реформа, що затягнулася більше ніж на 10 років вже не сприймається громадянами і не може принести позитивних результатів, а тягне за собою лише значні фінансові витрати.

УДК 502.35

Крисінська Д.,
*викладач, кафедра екології та природокористування,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В Україні на найвищому загальнодержавному рівні визнано, що національна безпека держави безпосередньо пов'язана зі збереженням навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів. В Законі визначено, що серед пріоритетних напрямів державної політики є захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства та захист довкілля.

Поняття «довкілля», «навколишнє природне середовище» не може бути обмежене кордонами країни, регіону чи навіть континенту. Це поняття глобального значення, тому й більшість проблем, особливо екологічних, з якими стикається сьогодні людина – це проблеми глобального характеру, що виникають в результаті діяльності людства в різних галузях.

Невпинне погіршення стану середовища проживання людей, вичерпування природних ресурсів, економічні негаразди, збільшення різниці в добробуті різних соціальних груп населення та інші негативні процеси, змусили в кінці XX столітті світову спільноту визнати нагальну необхідність зміни шляху розвитку людства.

На першій в історії Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку (Саміті Землі), що проходила у Ріо-де-Жанейро в 1992 році було визнано, що загальноприйнятий індустріально-споживацький спосіб існування людства є тупиковим. Світова спільнота обрала новий шлях розвитку – це сталий (збалансований, надійний, гармонійний) розвиток, коли економіка, потреби і взаємовідносини людей, споживання природних ресурсів відповідають можливостям природного самовідновлення, що гарантуватиме майбутнім поколінням можливість задовольняти свої потреби.

З метою залучення України до європейських інтеграційних процесів у різних галузях 30 березня 2012 року було підготовлено текст Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом (далі – Угода), політичну частину якої підписано 21 березня 2014 року, а економічну частину – 27 червня 2014 року.

Угода передбачає широке коло питань, щодо яких здійснюється співпраця Сторін. До основних екологічних аспектів співпраці включено: питання зміни клімату; якість повітря і води; утилізація відходів; охорону природи, збереження біорізноманіття; забруднення хімічними речовинами, шумове забруднення; екологічне оподаткування та ін.

Таке співробітництво здійснюватиметься з метою розробки всеохоплюючої стратегії щодо захисту довкілля, розробки секторних стратегій, розробки та імплементації політики зі зміни клімату.

Важливим елементом партнерської діяльності у сфері охорони довкілля, передбаченої Угодою, є поступове наближення законодавства України до політики та законодавства ЄС. Проте існує серйозна проблема – питання охорони навколишнього середовища не є пріоритетними в державній політиці України. Часто стикаємося з ситуаціями, коли екологічні інтереси ігнорують при прийнятті важливих рішень на користь економічних та фінансових.

Імплементація екологічних аспектів Угоди є важливим фактором забезпечення не тільки екологічної безпеки, а й національної в цілому.

Питанням охорони довкілля, раціонального природокористування в Угоді присвячено як окремі статті, так і Главу 6 «Навколишнє середовище» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво».

В Угоді наголошено на важливості та пріоритетності ролі громадянського суспільства в процесі вирішення екологічних проблем регіонів, держави. Представники неурядових організацій можуть бути не тільки незалежними експертами, а також входити до складу офіційних Дорадчих груп, передбачених в Угоді, що значно посилює рівень їхнього впливу при прийнятті рішень, якщо такі можуть завдати негативних наслідків навколишньому середовищу.

Одним з найважливіших аспектів забезпечення національної безпеки України є вирішення питання енергетичної незалежності держави. Реалізація енергетичних реформ не можлива без залучення до роботи українських науково-дослідних установ європейського досвіду в галузі енергоефективності та енергоощадних технологій. Угодою передбачено взаємне співробітництво сторін в цій сфері за рахунок модернізації та посилення наявної енергетичної інфраструктури, сприяння енергоефективності та енергозбереженню, розвитку та підтримці відновлювальної енергетики та ін.

В Угоді передбачено партнерство в різних сферах, але завжди з однією метою – це досягнення сталого розвитку, тобто такого, що враховуватиме потреби теперішніх та майбутніх поколінь. Саме такого підходу в управлінні, господарюванні потребують українці та Україна, саме такий підхід може забезпечити не тільки благополуччя, а й гарантуватиме національну безпеку держави.

УДК 321:316.346.2

Іовчева А.,

*кандидат політичних наук, старший викладач, кафедра історії,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ

Політична система більшості сучасних демократичних країн Європи функціонує та розвивається на всезагальних принципах рівності, свободи та справедливості. Пріоритетним напрямом реалізації європейської політики є досягнення гендерного балансу в процесі прийняття політичних рішень. Тож, в рамках проголошеного Україною курсу

євроінтеграції, гендерне питання набуває особливого значення в політичних процесах держави. Водночас, сьогодні можна спостерігати певний дисонанс у цій сфері, принаймні в тих питаннях, які стосуються збалансованого представництва чоловіків та жінок в українському у політичному процесі.

Забезпечення гендерної рівноваги в суспільно-політичному житті країни – це складний та довготривалий процес, який потребує комплексних, поступових кроків та активного використання можливостей системи освіти в процесі формування гендерно-збалансованого політичного середовища. Потрібно усвідомлювати, що механічне збільшення кількості жінок в державницько-управлінському секторі шляхом виняткової імплементації позитивних дій не тільки не вирішить проблему гендерної асиметрії в органах державної влади, а й призведе до дестабілізаційних політичних процесів в суспільстві. Звісно, принцип гендерного квотування може стати корисним при становленні гендерно-симетричної політико-владної структури, однак, лише якщо він буде запроваджений в комплексі різноманітних заходів, які будуть спрямовані на встановлення гендерної рівності в суспільстві. Так, даний комплекс має включати в себе:

- Першим основоположним стратегічним кроком має стати підвищення рівня гендерної складової політичної культури суспільства, зокрема трансформація гендерних стереотипів щодо розподілу гендерних ролей в суспільно-політичному середовищі. Звісно, поліфункціональність феномена політичної культури визначає складний та неоднозначний характер її динаміки. Основний можливий шлях модернізації гендерної політичної культури та трансформації гендерних стереотипів є ґрунтовна та комплексна інформаційно-просвітницька робота за допомогою ЗМІ, системи гендерної освіти, реалізації спеціальних освітніх заходів тощо.

- Другим, не менш важливим, кроком забезпечення гендерного балансу в суспільстві є підвищення мотивації жінок брати активну участь в суспільно-політичних процесах. Відповідно до первинного економічного закону, який визначає залежність пропозиції від попиту, розвиток інституціонально-правового базису гендерної рівності в політичному процесі має відбуватися відповідно до бажання жінок брати активну участь в процесі прийняття політичних рішень. У зворотному випадку, механічне збільшення жінок в органах влади шляхом політико-нормативних заходів, призведе до деформації політичного процесу в цілому. Мотивування жінок бути політично-активними має відбуватися, в першу чергу, шляхом підвищення рівня політичної культури, збагачення їх політико-правових знань.

– Наступною необхідною умовою забезпечення гендерної рівності в суспільно-політичному середовищі є гендерно-врегульована політика держави. Переважно, мова йде про соціальну політику держави, в наслідок якої мають бути забезпеченні відповідні умови для можливості поєднання жіночої сімейної та професійної сфери.

– Розробка та реалізація гендерно-збалансованого законодавства, зокрема імплементація політики позитивних дій. Дане питання потребує обґрунтованих кроків. По-перше, потрібно пам'ятати, що законодавче закріплення гендерного квотування в політичному середовищі має відбуватися лише після того як з'явиться відповідний відсоток компетентних, вмотивованих до політичної діяльності, жінок. По-друге, задля ефективної імплементації політики позитивних дій потрібно визначити, який різновид квотування буде найбільш доцільним для даної політичної системи. І, по-третє, принциповим є те, що політика позитивних дій – це тимчасовий захід, який після досягнення мети має бути скасований.

Однак, потрібно наголосити на тому, що реалізація всіх цих заходів має відбуватися комплексно та послідовно, виключаючи фрагментарне застосування окремих положень, інакше досягнення ефективних результатів в даному контексті буде неможливим.

УДК 331.556:349.2(4–6ЄС)

Ікім Д.,
магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В КРАЇНАХ ЄС

Процес зовнішньої трудової міграції є доволі складною проблемою як для самих мігрантів так і для країн, де перебувають мігранти. Для того щоб контролювати і регулювати процес міжнародної трудової міграції необхідна чітка нормативно-правова база. Врахування інтересів обох сторін, дотримання прописаних правил, прийняття компромісних рішень дозволяє максимально ефективно вирішити складні ситуації в яких в першу чергу опиняються мігранти.

На сьогодні ЄС має одну з найбільших у світі інтеграційну систему у сфері трудової міграції, адже він є один з основних регіонів призначення трудових мігрантів, які прибувають з інших країн. Відповідно існують низка нормативних документів, які мають регулювати процес трудової міграції.

З самого початку існування ЄС, коли були закладені ідеї вільного пересування громадян в середині цього Співтовариства виникла необхідність регулювання процесу перебування громадян однієї країни на території іншої. Першим таким документом став Римський договір про заснування ЄЕС 1957р., в якому були прописані обов'язки та права трудових мігрантів.

З першим і наступними розширеннями, країни-засновниці бажали користуватись більшими привілеями ніж держави, які приєднались пізніше, відтак до Римського договору додався ще один документ – Регламент Ради ЄС № 1612/68 «Про вільне переміщення працівників у межах Співтовариства». Даний документ давав право державам-засновницям регулювати питання трудової міграції на території своєї країни національним законодавством.

У 1989 році сформулювався новий документ, Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників ЄЕС, згідно з яким: «розбудова єдиного економічного простору Співтовариства в обов'язковому порядку підкріплюється соціальним забезпеченням його працівників; свобода переміщення повинна давати право кожному такому працівнику вибрати будь-яке заняття чи професію в ЄЕС на основі принципів рівноправності, що стосується працевлаштування, умов праці та соціального захисту в країні прийому». Такі принципи і права розповсюджувались на всі сфери зайнятості, окрім державної служби.

Два наступні документи дали більше повноважень громадянам держав –учасниць ЄС та відкрили шлях для громадян третіх країн до легальної праці у деяких країнах ЄС. Такими документами були: Маастрихтський договір, який дав громадянам країн-учасниць ЄС «статус громадянина Європейського Союзу», тим самим розширюючи права трудових мігрантів на території інших країн-учасниць ЄС, та Амстердамська угода, в рамках якої країни-учасниці ЄС могли запрошувати на роботу висококваліфікованих працівників, або спеціалістів дефіцитних професій з третіх країн.

Часткове відкриття кордонів для мігрантів з країн, які не входили до ЄС, стало початком масового потоку мігрантів до цього регіону. Зростання чисельності нелегальних мігрантів спричиняла нові проблеми. Тому Європейська комісія у 2005 р. розпочала жорстку політику щодо нелегальних трудових мігрантів, чітко розмежовуючи, власне, міграцію і нелегальну міграцію та пошук притулку біженцям, вважаючи, що ці процеси негативно впливають на функціонування європейської правової бази.

Заходи щодо нелегальних мігрантів продовжили посилюватись, і у 2008р. було прийнято нові Правила висилки з ЄС нелегальних мігран-

тів, серед яких передбачалось: «утримання під вартою нелегальних осіб протягом 6 місяців, а в окремих випадках – до 18 місяців; заборону в'їзду в ЄС на 5 років; мінімальні вимоги до процедури репатріації».

На сьогоднішній день потік нелегальних трудових мігрантів до країн ЄС не припиняється, проте держави-члени ЄС вже намагаються спростити процес працевлаштування і перебування трудових мігрантів на території своїх країни. Так, з 1 травня 2011 р. відповідно до транзитних положень Договору про вступ до ЄС, усі обмеження щодо питань трудової міграції в межах останнього були зняті.

УДК 316.325:323.2]:36](4–6ЄС)

Лукасевич Б.,
*магістрант, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ЗА УЧАСТЮ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Взявши курс на євроінтеграцію, Україна мусить будувати громадянське суспільство, яке здатне самостійно вирішувати власні соціальні проблеми. Перш за все, потрібно розуміти, що це тривалий процес, але водночас найбільш ефективний з точки зору вирішення соціальних проблем. Цьому прикладом є країни-члени ЄС, які вже давно пройшли етап становлення громадянського суспільства, і в яких територіальні громади безпосередньо працюють над своїми проблемами.

Для територіальних громад, діяльність яких спрямована на вирішення соціальних проблем, найбільш ефективною формою демократії є так звана «партисипативна демократія» – коли громадяни беруть участь (participate, англ. – брати участь) у процесі прийняття управлінських рішень, зокрема й на місцевому рівні.

Особливу роль у розвитку партисипативної демократії відіграє інституціоналізація ролі громадськості в процесі прийняття рішень через різні форми публічного громадського обговорення, серед яких: громадські слухання, конференції, семінари, форуми, круглі столи, збори, зустрічі з громадськістю, теле- або радіодебати, дискусії, діалоги, телефонні гарячі лінії, вивчення громадської думки.

Якщо брати до уваги зарубіжний досвід, то в багатьох країнах Західної Європи, зокрема у Великій Британії, Швеції та інших, не існує такого механізму участі громадян у вирішенні проблем територіальної

громади, як органи самоорганізації населення. Самоорганізація громадян на місцевому рівні здійснюється через інститути неприбуткового сектору, найбільш поширеними серед яких є центри розвитку місцевих співтовариств (community centres, village centres), сусідські співтовариства (neighborhood associations) та сусідські трасти (neighborhood trusts), які є самоорганізованими, часто неформальними, однак сталими, цілеспрямованими сусідськими зв'язками і взаємовідносинами людей, які проживають на певній території.

Слід згадати про нові інноваційні інструменти щодо розвитку місцевої демократії, насамперед, Діагностичний інструмент підвищення участі громадян у суспільно-політичному житті на місцевому рівні (CLEAR). Понятійна структура інструменту CLEAR є результатом багаторічної роботи за участю провідних європейських експертів під егідою Ради Європи. Вона стверджує, що участь є найбільш успішною тоді, коли громадяни: С – можуть робити, а саме мають ресурси, вміння та знання для участі; L – бажають, а саме мають відчуття приналежності, яке підсилює участь; Е – уповноважені, а саме отримали можливість для участі; А – запрошені, а саме мобілізуються на офіційному рівні органами влади або групами волонтерів; R – відповідь, а саме бачать приклади того, як їх думка береться до уваги.

Інструмент CLEAR є діагностичним інструментом та має на меті допомогти місцевим і регіональним владам краще зрозуміти потреби громадян; сприяти більш активному залученню громадян до суспільно-політичного життя на місцевому рівні. Після визначення комплексної стратегії для покращення процесу участі громадян можуть розроблятися заходи щодо подолання відповідних перешкод. Розбудова спроможності громади або громадянського обов'язку не є викликами, від яких політики обов'язково повинні очікувати легких та швидких результатів. Проте концептуальна основа інструменту CLEAR демонструє можливості зростання участі громадян у суспільно-політичному житті на місцевому рівні.

У Європі набуває все ширшого визнання запровадження підходу «Smart City» («розумне місто»), який передбачає, зокрема, врядування за широкої участі громадян. Перелік уже реалізованих послуг дає можливість громадянам здійснювати моніторинг та контроль цілодобово: електронні аукціони, електронний аналіз ринку, електронні торги, карта електронних аукціонів, щоденник міського голови, деталі про бюджет міста та активи, міські гранти, єдиний контрольний центр екстрених служб (пожежна служба, патрульна поліція, швидка медична допомога); онлайн-опрацювання різноманітних звернень громадян. Такі прості речі, як електронні опитування громадської думки чи он-

лайн нотатки/звернення громадян дають змогу вивчати думку громадян та враховувати її під час планування місцевого розвитку.

Резюмуючи викладене, вбачається необхідним в Україні розвивати різні форми та інструменти розвитку партисипативної демократії та залучення громадян до участі в суспільно-політичному житті на місцевому рівні. Також є доцільним використання досвіду запровадження діагностичного інструменту підвищення участі громадян у суспільно-політичному житті на місцевому рівні (CLEAR) в країнах-членах ЄС. Крім того, для широкого залучення територіальних громад важливим підходом є «Smart City», де кожен член громади має вільний доступ до інформації та суспільно-політичного життя міста.

УДК 316.4.063.3:[32.019.51–049.5](477:4)

Ковальова О.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

На сьогоднішній день визначною рисою науково-технічного прогресу є високий розвиток інформаційних технологій, їх використання як у повсякденному житті, так і в управлінні державою. Інформаційна безпека становить собою складову інформаційної політики держави, її розгляд є необхідним для розуміння тих процесів, які відбувається в Європейському Союзі, прийомів та методів забезпечення інформаційної безпеки, нормативно-правової бази, що регулює суспільні відносини в даній сфері.

Переваги інтеграції України до Європейського Союзу пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки. Інформаційна безпека має враховувати майбутнє, а отже вона не є станом, а становить собою процес. Інформаційну безпеку слід розглядати крізь органічну єдність ознак, таких як стан, властивість, а також управління загрозами і небезпеками, за якого забезпечується обрання оптимального шляху їх усунення і мінімізації впливу негативних наслідків, що врешті-решт за своїм змістом і становить діяльність по створенню сприятливих умов для реалізації інтересів об'єкта. Інформаційна безпека за своєю суттю є більш широким, ніж захист інформації, поняттям. Отже інформаційна безпека – багатогранна сфера діяльності, для усвідомлення сутності якої успіх може принести системно-комплексний підхід.

Дослідження сутності інформаційної безпеки має враховувати той факт, що сутність є внутрішнім змістом предмету, який знаходить вираз у стійкій єдності усіх багатоманітних і суперечливих формах буття. Базовою характеристикою інформаційної безпеки слід вважати імовірність появи загрози підвищеного ризику реалізації загрози або небезпеки для індивіда, суспільства та держави. Критерієм ефективності забезпечення інформаційної безпеки є високий рівень безпеки при мінімумі відповідних затрат. Отже можна говорити про структуру поняття інформаційної безпеки. Основним її елементом є життєво важливі інтереси соціальної системи, які співвідносяться із зовнішніми чинниками у вигляді інтересів наднаціональних або інших національно-державних структур в рамках міжнародного співтовариства. Зсередини національно-державного утворення його життєво важливі інтереси перебувають у взаємодії з інтересами елементів, які складають дане утворення. В якості останніх виступають соціальні групи, еліта, організації, партії, релігійні та етнічні утворення, рухи тощо. Сукупність внутрішніх і зовнішніх інформаційних загроз створюють передумови для порушення безпечного функціонування системи державного управління.

Вагомість інформаційно-комунікаційних процесів у сучасному світі дає підстави розглядати забезпечення інформаційної безпеки як одне з глобальних і пріоритетних завдань органів державного управління, вирішенню якого мають бути підпорядковані політична, економічна, воєнна, культурна та інші види діяльності системи державного управління. Національні інтереси в інформаційній сфері є похідними від національних цінностей. Інтереси інформаційної безпеки впливають із таких цінностей, як права людини, свобода, економічне процвітання, могутність країни. Саме тому головним інтересом для України є її виживання як вільної, незалежної нації при збереженні фундаментальних цінностей та інститутів безпеки. Одним з механізмів гарантування даного процесу є ефективно функціонуюча система державного управління, яка є суб'єктом і об'єктом забезпечення інформаційної безпеки одночасно. І у даному випадку намагання багатьох країн забезпечити власну інформаційну безпеку за рахунок інших країн викликають з одного боку, занепокоєння, а з іншого – упевненість у необхідності формування дієздатної системи забезпечення інформаційної безпеки органів державного управління.

Інформаційна безпека виступає як характеристика стабільного, стійкого стану системи державного управління, яка при впливі внутрішніх та зовнішніх загроз та небезпек зберігає суттєво важливі характеристики для власного існування. Інформаційна безпека як одна з характеристик стійкого розвитку виступає в якості базової цінності

держави. У той же час, ціннісні орієнтації, що ґрунтуються на уявленнях про інформаційну безпеку в різних соціальних груп і окремих осіб, почасти не співпадають. Саме у цьому знаходить свій безпосередній вираз вплив держави, яка за допомогою значного арсеналу методів виражає і забезпечує реалізацію спільних цінностей особи, суспільства та держави в інформаційній сфері.

Отже, євроінтеграція має досить динамічний характер. Якщо раніше союз європейських країн мав за мету створення виключно єдиного економічного простору, то наразі особливої актуальності набуває розвиток «другої» та «третьої» опор – зовнішня політика і політика безпеки та співробітництво поліцій і судів в кримінально-правовій сфері відповідно. У зв'язку з рівнем інформаційно-технічного розвитку Євросоюзу, особливого значення в діяльності ЄС має проблема забезпечення інформаційної безпеки. Спільна позиція країн-членів Європейського Союзу щодо змісту поняття «інформаційна безпека» була висловлена представником Швеції при обговоренні питань міжнародної інформаційної безпеки на 56-й сесії Генеральної Асамблеї ООН, згідно з якою інформаційна та мережева безпека означає захист особистої інформації про відправників і одержувачів, захист інформації від несанкціонованих змін, захист від несанкціонованого доступу до інформації і створення надійного джерела постачання обладнання, послуг та інформації.

Інформаційна безпека також охоплює захист інформації, що стосується військового потенціалу та інших аспектів національної безпеки. Недостатній захист життєво важливих інформаційних ресурсів та інформаційних і телекомунікаційних систем може створити загрозу міжнародній безпеці. Необхідно зазначити, що для ефективного забезпечення інформаційної безпеки в Україні буде не достатньо прийняття лише нормативно-правових актів у цій сфері.

УДК 364.4–322(4+477)(043.2)

Балабанова А.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОНТЕРІВ В УМОВАХ ВУЛИЦІ НА ПРИКЛАДІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Незаперечним є і той факт, що потреби населення у соціальній допомозі, психологічній підтримці і захисті зростають. Тому виникла необхідність у залученні до соціально-психологічної роботи з різними

верствами населення добровільних помічників – волонтерів. Термін «волонтер» в перекладі з англійської мови означає «добровілець». Волонтер – це людина, яка добровільно не переслідуючи корисних цілей, займається діяльністю на користь суспільства, не отримуючи за це грошової винагороди.

Становлення вуличної соціальної роботи як інноваційного методу соціальної роботи, спрямованої на попередження криміналізації підлітків бідних кварталів, відбувалося протягом 20-х років XX ст. у США. Наприкінці 60-х – на початку 70-х вона набула поширення в країнах ЄС, зберігаючи англійське звучання в німецькій, французькій та інших мовах – «стрітворк» («streetwork»). В українських фахових виданнях, нормативно-правових документах уживають також терміни «мобільна соціальна робота» або «мобільна соціальна служба».

Волонтерський рух поширений у багатьох країнах світу. Любов Шашура у статті «Волонтерство – невід’ємна складова виховної роботи в сучасній школі» наводить такі результати опитування: у Франції до волонтерства залучено 19 % населення, Німеччині – 34 %, США – майже 56 %, Японії – 26 %. Зростання значущості цього явища демонструє і той факт, що Генеральна Асамблея ООН проголосила 2001 р. Міжнародним роком волонтерів (МРВ). Основними його цілями проведення МРВ були визначені: підвищення рівня визнання волонтерської діяльності, допомога та сприяння їй, популяризація, створення мережі поширення та обміну інформацією про неї. Умова виконання поставлених завдань – співпраця таких секторів суспільства як громадські організації.

Вулична соціальна робота – інноваційний метод соціальної роботи, суть якого полягає в наданні соціальними службами послуг своїм клієнтам на вулиці

У країнах ЄС соціальної роботи вулична соціальна робота передбачає регулярні зустрічі соціальних працівників із клієнтами на основі, як правило, усних контрактів. І тому вона вважається різновидом індивідуальної соціальної роботи.

Волонтерський рух відіграє все більш значущу роль у суспільних процесах розвинутих країн світу. У наш час близько 110 мільйонів людей по всьому світі щорічно беруть участь в добровільних акціях. Альянс Європейських волонтерських організацій, заснований 1982 році, являє собою координаційний центр Європейських національних волонтерських організацій, які спеціалізуються на координації довгострокових та короткострокових волонтерських робітничих лагерів, які проголошують ідею міжнародної співпраці, миру, взаєморозуміння.

Головною умовою вуличної соціальної роботи є створення можливостей для доступу представників вразливих груп до послуг соціаль-

них служб, взаємодії з їх фахівцями. Соціальні працівники повинні мати чіткий графік виходу на вулицю (це важливо для клієнтів, які знатимуть, де і коли можна звернутися по допомогу до фахівця, а також для самих соціальних працівників з погляду їхньої безпеки). Необхідно розробити й постійний маршрут, визначити місця зустрічі з клієнтами. Для розмови слід обирати місця, які безпечні та доступні як для працівників, так і для клієнтів.

Загалом соціальна робота на вулиці має сенс тоді, коли вона здійснюється регулярно впродовж тривалого часу. Важливо, щоб хтось із працівників постійно перебував на вулиці. Він має стати «частиною вулиці» з точки зору клієнтів. Якщо вони поважатимуть вуличного працівника, то дослуховуватимуться до його порад і рекомендацій.

Отже, вулична соціальна робота є досить складною за змістом, потребує різнобічних знань, належної методологічної підготовки, уміння фахівця раціонально використати свої особистісні ресурси. Недостатня фахова підготовленість соціального працівника, його неувага до багатьох аспектів професійної майстерності, нечіткий розподіл обов'язків можуть спричинити вигорання – стан вираженої втоми та емоційного виснаження, який характеризується негативним або байдужим ставленням до колег і клієнтів, зниженням продуктивності внаслідок хронічного стресу та внутрішньо-особистісного конфлікту під час виконання професійних обов'язків.

УДК 174:35.08]:006.032(4)

Науменко В.,
*магістрантка, спеціальність «Соціальна робота»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

СТАНДАРТИ ЕТИКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ КРАЇН ЄС

В сучасних умовах етичний чинник почав усвідомлюватися науковцями і практиками як основа і закономірність суспільного розвитку. До цього підводить зарубіжна практика функціонування етики державних службовців, яка будується на загальнолюдських цінностях і морально-правових засадах. Тому цікавим є аналіз стандартів етики державних службовців, які гарантують максимальну прозорість діяльності державних органів країн ЄС.

Сучасний підхід європейської спільноти до етики державних службовців зумовлений двома основними чинниками: впровадженням нової парадигми державного управління, так званого «менеджеризму», та розбудовою Європейського Союзу як об'єднання демократичних неза-

лежних держав. Ідеальна структура адміністративно-державного управління повинна будуватися на моделі соціальної організації як цілісного організму, яка відповідає таким етичним вимогам: співробітництво із громадянським суспільством, співучасть державних службовців у плануванні і управлінні змінами, створення умов для творчої праці і самореалізації, взаємна довіра та відкриті комунікації.

Етика державних службовців – не стан, якого повинні досягти службовці, а неперервний процес етичного самовдосконалення. Орієнтирами для нього служить етичний кодекс, що допомагає визначати цілі і способи, якими державний службовець повинен користуватися, щоб виконати службовий обов'язок. У пошуках взаємної довіри і загального консенсусу європейська спільнота усвідомила, що альтернативи мирному і взаємно-шанобливому спілкуванню культур не існує, а тому засобом досягнення універсального порозуміння вона обрала дискурсивну етику. Універсалістська прагматична етика відповідальності здобула належне політико-інституційне визнання і стала своєрідною ідеологією, яка втілюється й у внутрішньодержавне життя країн-учасниць ЄС, і у міждержавні відносини.

Центральним поняттям дискурсивної етики країн ЄС є «політична співвідповідальність». Основні ідеї дискурсивної етики втілені в спільних цінностях Ради Європи, Копенгагенських критеріях для країн Європейського Союзу та у визнанні консенсусу як основного засобу прийняття рішень. На саміті глав урядів країн-учасниць ЄС у 1993 р. було прийнято основні стандарти міждержавної взаємодії, які ґрунтуються на християнських засадах: людські права, фундаментальні свободи, демократія, законність, мир, повага до інших, дух солідарності Європи і світу в цілому, рівні можливості для розвитку, рівність сприяння, охорона екологічних систем, персональна відповідальність тощо.

Етика державних службовців у країнах ЄС формується в руслі розбудови етичної інфраструктури як відповідь на вимогу гармонізації службової етики з суспільними цінностями і боротьби з корупцією. Її елементи виконують такі основні функції – визначати стандарти службової поведінки, заохочувати і підтримувати етичну поведінку, боротися з порушенням її норм. Виходячи з того, що саме в кодексі як сукупності принципів і норм у найбільш загальній формі визначається соціальне призначення професійної діяльності, вимоги спільноти до моральних якостей державних службовців, їх взаємин із громадянами, державою, колегами тощо. Комітет Міністрів Ради Європи у травні 2000 р. прийняв Страсбургську рекомендацію щодо нормування поведінки державних службовців країн-членів Ради Європи. Це нормування повинно здійснюватися на основі національних кодексів поведі-

нки державних службовців, розроблених відповідно до запропонованого документа.

Зміст модельного Кодексу відобразив досвід регулювання поведінки державних службовців країн розвиненої демократії. Його прийняття, сприяло розробці національних кодексів, створенню спеціальних державних інституцій з проблем етики, впровадженню етичної освіти тощо. До головних вимог Кодексу належать ще й такі: перевірка чесності кандидата на державну службу (ст. 24) і вимога виконання службового обов'язку «політично нейтрально, не намагаючись протидіяти здійсненню політики, рішенням або законним заходам, які приймають владні органи» (ст. 4).

Професійна етика державних службовців є елементом загальноприйнятої в Європейському Союзі системи управління якістю в державній адміністрації, що отримала назву «Спільної оцінної рамки». Контроль за її дотриманням здійснюється в рамках щорічної оцінки державної служби за базовими показниками OECР/SIGMA: правовий статус державних службовців; законність, відповідальність та підзвітність; неупередженість та чесність; ефективність в управлінні державною службою і кадровий контроль; професіоналізм і стабільність; підготовка державної служби до європейської інтеграції.

В лютому 2016 р. на міжнародній конференції «Професіоналізм, етика і цінності державної служби: досвід країн ЄС та країн ініціативи ЄС «Східне партнерство» було повідомлено, що у Національній раді реформ працюють над створенням он-лайн-ресурсу, який дозволив би щорічно навчати всіх держслужбовців в форматі он-лайн, а потім до певного терміну в обов'язковому порядку тестувати їх. Всі європейські чиновники, а також всі працівники міжнародних компаній щорічно проходять такі тренінги і тестування. Щороку тренінг змінюється, оскільки з'являються нові обставини і виклики для державних службовців. Результати тестування зберігаються в службовому досьє кожного державного службовця.

Таким чином, професійна етика державних службовців у країнах Європейського Союзу розглядається як практичний інструментарій морально-правового регулювання службової діяльності, спрямованої на ефективне виконання професійної ролі на благо громадян і суспільства. Її базовими принципами виступають служіння, законність й відповідальність, політична нейтральність і лояльність, чесність, прозорість і відкритість, які представлені в модельному Кодексі поведінки державних службовців, рекомендованому Комітетом Ради Європи.

ВПРОВАДЖЕННЯ БЕЗВІЗОВОГО РЕЖИМУ УКРАЇНИ З ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні відбувається активна інтеграція України до світового економічного простору. Інтеграція до Європейського Союзу та питання лібералізації візового режиму між Україною і ЄС є дуже актуальним для громадян України. Держава у боротьбі за територіальну цілісність і суверенітет переживає сьогодні не найкращі часи свого існування і як державний механізм, і як суспільна субстанція, і врешті, як економічна модель – ці аспекти є основними перешкодами на шляху безвізового режиму.

На сьогодні поступово вже окреслилася модель інтеграційної взаємодії України з ЄС: підписано і частково ратифіковано Угоду про асоціацію, яка прийшла на заміну Угоди про партнерство і співробітництво України з ЄС від 1994 р., діє Програма Східного партнерства, запроваджена рішенням Європейської Ради від 19 червня 2008 р., триває копітка робота над узгодженням, тобто уніфікацією низки українських документів європейською спільнотою.

Поняття «безвізовий режим» означає процедуру перетину державних кордонів, який не зобов'язує громадян мати при собі додаткові дозволи від консульства країни, яку планує відвідати особа. Безвізовий режим – це входження до Шенгенської зони, що є достатньо тривалим процесом, який тягне за собою виконання низки вимог. Відомо, що Шенгенські правила передбачають усунення прикордонного контролю на внутрішніх кордонах між державами, що увійшли в зону, і одночасно зміцнення прикордонного контролю з третіми державами, що межують із зоною. Також країни зобов'язуються вести єдину політику щодо осіб, які тимчасово в'їжджають (включаючи єдину Шенгенську візу), вести узгоджений контроль на зовнішніх кордонах та розвивати транскордонне поліцейське і судове співробітництво. Відтак, безвізовий режим – це частина Шенгенського законодавства. Шенгенська зона включає в себе 26 європейських держав, що приєдналися до одноїменної угоди, підписаної в місті Шенген (Люксембург) в 1985 році. У плані міжнародних подорожей Шенгенська зона діє подібно до єдиної держави з прикордонним контролем на зовнішньому кордоні – при в'їзді та виїзді із зони, але без прикордонного контролю на внутрішніх

рубежах держав, що входять у цю зону. Шенгенська зона офіційно включає чотири країни, що не входять в ЄС: Ісландія, Норвегія, Швейцарія і Ліхтенштейн, а також де-факто включає ще три європейських мікро-держави: Монако, Сан-Марино і Ватикан, які також не є членами ЄС.

22 листопада 2010 р. на саміті Україна – ЄС було ухвалено План дій щодо лібералізації візового режиму. Цей документ містить низку вимог: судове співробітництво з кримінальних справ, покращення умов та порядку видачі проїзних документів та підтвердження особистості (обидві виконані), боротьба з «відмиванням грошей» та тероризмом, боротьба з торгівлею наркотиками, співробітництво між правоохоронними органами, захист персональних даних, безпека документів, включаючи біометрику, інтегроване керування кордонами, управління міграцією, свобода руху по Україні (ці вісім вимог виконані лише частково, але близькі до повного виконання), боротьба з торгівлею людьми, права громадян, в тому числі і захист меншин, протидія і боротьба з корупцією, протидія і боротьба з організованою злочинністю.

В цілому, документ містить критерії двох рівнів, виконання яких з боку нашої держави має сприяти запровадженню безвізового режиму з ЄС. Перша фаза – законодавча – передбачала приведення законодавства України у відповідність до стандартів Європейського Союзу у визначених Планом дій сферах. Друга фаза – імплементаційна – спрямована на забезпечення практичного виконання Україною оновленого законодавства. Україна виконала першу (законодавчу) фазу Плану дій, ухваливши 13 травня 2014 року низку законів, необхідних для переходу до другого етапу Плану дій щодо лібералізації візового режиму з ЄС. Зокрема, ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії дискримінації»; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України».

Але на європейському шляху перед нашою державою постають перепони, які носять переважно внутрішній характер. Про ці проблеми заявили керівники Представництва ЄС в Україні, які за згодою Голів Дипломатичних місій Держав-членів ЄС в Україні виступили із відповідною Заявою. У спільній Заяві від 12 лютого 2016 р. вони закликали «органи державної влади та всі політичні партії України з відновленими силами об'єднатися заради продовження процесу реформ. Це життєво важливо для майбутнього країни, її демократичного розвитку та добробуту людей. Економічне і соціальне відродження України вима-

гає подальшого покращення умов ведення бізнесу, також необхідні конкретні й переконливі результати у боротьбі з корупцією, які на даний момент ще відсутні. Одним з головних пріоритетів у цьому відношенні є прозорість відбору та призначення керівників державних підприємств і їхньої фінансової звітності. Впровадження цієї програми реформ і одночасне зміцнення демократії та верховенства права, як це передбачено Угодою про асоціацію, вимагатиме координації заходів реформ за всіма напрямками. Україні слід також подвоїти зусилля, спрямовані на побудову політичного консенсусу всередині демократичних інституцій. Європейський Союз і його Держави-члени надають значну фінансову й технічну допомогу Україні для реформ і готові продовжити підтримувати цілеспрямовану роботу над змінами.

Отже, підведемо підсумок, що візовий режим буде скасовано лише після висновків спеціальної комісії, яка зробить доповідь щодо виконання Україною другої частини вимог. А тому, вирішення близьких перспектив запровадження Європейським Союзом безвізового режиму для громадян України безпосередньо залежить не стільки від нашого бажання у його отриманні, скільки від рішучих дій та ефективних результатів з виконання взятих на себе зобов'язань перед європейською спільнотою з імплементації Угоди про асоційоване членство України з Європейським Союзом.

УДК 32:070]:324]ЄС

Висоцька К.,

*магістрантка, спеціальність «Політологія»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

ЕТИЧНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ЗАКОНОДАВСТВІ ЄС ПІД ЧАС ВИСВІТЛЕННЯ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Необхідною передумовою для об'єктивного, неупередженого висвітлення засобами масової інформації виборчого процесу є плюралізм ЗМІ. Саме тому у документах Ради Європи головна увага приділяється не стільки визначенню стандартів висвітлення виборчого процесу, скільки формулюванню таких принципів функціонування ЗМІ у демократичному суспільстві, впровадження яких дозволило б забезпечити плюралізм ЗМІ, а відтак – забезпечити належне висвітлення в медіа діяльності всіх суб'єктів виборчого процесу та інших питань, пов'язаних з виборами.

Ці принципи знайшли відображення у актах Ради Європи з тематики функціонування ЗМІ, які умовно можна поділити на 5 груп: а) акти, які визначають стандарти забезпечення плюралізму медійної сфери загалом; б) акти, які визначають стандарти забезпечення прозорості власності на ЗМІ і запобігання концентрації власності на ЗМІ; в) акти, які визначають статус ЗМІ і журналістів, засади їх діяльності; г) акти, які визначають засади зовнішнього регулювання діяльності ЗМІ та статус відповідних органів регулювання; д) акти, які визначають принципи функціонування суспільного мовлення в демократичному суспільстві. В узагальненому вигляді ці принципи закріплено в Резолюції ПАРЕ 1636 (2008), якою було визначено 27 індикаторів свободи ЗМІ в умовах демократії.

Безпосередньо стандарти участі ЗМІ у висвітленні виборчого процесу закріплюють два документи: Рекомендація Комітету Міністрів R(99)15 про висвітлення в ЗМІ виборчих кампаній та Рекомендація Комітету Міністрів CM/Rec(2007)15 щодо заходів, пов'язаних з висвітленням виборчих кампаній у ЗМІ. Основна суть Рекомендації CM/Rec(2007)15 полягає у: а) розширенні змісту поняття «ЗМІ», б) визначенні стандартів висвітлення виборів не лише телерадіомовленням і друкованими ЗМІ, але і електронних, в) визначенню принципів висвітлення виборів за допомогою телерадіомовлення

Згідно з Рекомендацією CM/Rec(2007)15, ЗМІ можна назвати будь-який суб'єкт розповсюдження інформації, який відповідає трьом критеріям: 1) розповсюджує інформацію періодично; 2) несе редакційну відповідальність; 3) здійснює інформаційний вплив на значну частину суспільства.

Діяльність таких ЗМІ у період виборів має будуватись на основі таких принципів:

- 1) свободи від втручання у їх діяльність з боку органів публічної влади;
- 2) захищеності від протизаконного впливу;
- 3) редакційної незалежності;
- 4) висвітлення виборчих кампаній на основі принципів неупередженості, справедливості, збалансованості;
- 5) дотримання принципу недискримінаційного ставлення до суб'єктів виборчого процесу при розміщенні ними платної політичної реклами;
- 6) визначення стандартів власної діяльності на основі саморегулювання;
- 7) означення політичної реклами як такої, а також оприлюднення інформації про свою приналежність до партій чи політиків;
- 8) забезпечення оперативної реалізації права на відповідь у період виборчого процесу без необґрунтованих затримок;

9) оприлюднення при розповсюдженні результатів соціологічних опитувань щодо волевиявлення виборців інформації, необхідної для можливості оцінки цінності результатів таких опитувань;

10) заборона агітації у „день для роздумів», якщо такий період передбачено законодавством.

Політика ЄС спрямована на забезпечення технологічної нейтральності при розповсюдженні інформації, стимулювання конкуренції на ринках телекомунікацій і аудіовізуальних медійних послуг, стимулювання розвитку інформаційного суспільства, у тому числі за рахунок максимально широкого впровадження широкосмугового доступу до Інтернет, а також використання дивідендів від впровадження інформаційних технологій у різних сферах суспільного життя

Важливо відзначити, що попри відсутність в ЄС актів, які б регулювали діяльність ЗМІ під час виборів, питання плюралізму ЗМІ загалом і політичного плюралізму зокрема відіграють в ЄС важливе значення, оскільки забезпечення свободи слова входить до політичної складової Копенгагенських критеріїв і визначає перспективи членства держави-кандидата в ЄС. Саме тому дослідження законодавства ЄС у галузі політичної журналістики має важливе значення для української практики у світлі євроінтеграційних процесів, які реалізує наразі українська держава.

УДК 327+351.746(477+4)

Піскурьов Є.,

*магістрант, спеціальність «Політологія»,
ЧНУ ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна*

МІСЦЕ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

В умовах глобалізації сучасного світу активно формуються нові системи міжнародної взаємодії. Новітні загрози і виклики 21-го століття швидко зростають, стають більш складними й масштабними. Вирішення питань неприкритої й прихованої міжнародної агресії, тероризму і організованої злочинності, поширення зброї масового знищення, питань енергетичної й інформаційної безпеки, порушення норм міжнародних угод – ось неповний, але характерний спектр задач, перед якими постає співтовариство світових держав в добу інформаційного суспільства. Каталізатором цивілізованості цього суспільства стає його реакція та реальна протидія переліченим загрозам.

Складність різноспрямованих чинників, що діють у глобальному міжнародному середовищі, спричиняють пошуки адекватних відповідей, нових концептуальних підходів до безпеки. Провідну роль в наяв-

ному багатополлярному світовому порядку зберігають США, що намагаються залучити ширше коло країн та союзних утворень до спільного виконання тих або інших тактичних і стратегічних завдань.

Європейський Союз, як один із ключових партнерів США, покладається на спільний безпековий простір, при цьому тяжіє до ролі більш самостійного економічного гравця. Протилежні центри впливу, такі як Китай, Російська Федерація, Індія, Бразилія, держави Близького Сходу також не втрачають своєї ваги. Наявність протиріч між ключовими міжнародними гравцями та постійна боротьба за важелі локального й глобального впливу – основні чинники протидії створенню ефективних структур безпеки в Європі та в світі.

Сучасна система європейської безпеки не є досконалою. Суттєвим випробуванням міцності системи та її опорних елементів – НАТО та ЄС, стали ще події на Близькому Сході, операція в Лівії та північній Африці. В сучасних умовах європейська безпека зазнала кілька нових пробоїв зі стрімким розвитком події на Сході України й у Сирії, дала тріщину зсередини після проведеного референдуму у Великій Британії за від'єднання від ЄС. Окрім того, європейську систему безпеки значно сколихнула відчутна міграційна криза.

І хоча політика зближення України з європейською та й євроатлантичною системами безпеки для подальшої інтеграції до їхніх структур відповідає національним інтересам нашої держави, Україна є для них «пороховою бочкою», що несе в собі загрозу відкритого чи гібридного військового конфлікту.

Відсутність консолідованої позиції щодо України, нездатність адекватно протидіяти анексії території, розпалюванню сепаратистсько-войовничих конфліктів, порушенню та не підконтрольності державних кордонів в Європі 21-го сторіччя – ось реальна картина викликів, на які не знайшлося більш доцільних відповідей у європейській безпековій системі, аніж впровадження економічних санкцій та сприяння до діалогу сторін. Подібною, але менш суттєвою, виявилася реакція Організації Об'єднаних Націй, яку можна описати максимально двома словами «крайня стурбованість».

Напевно, саме НАТО могло б стати щитом України у необхідний момент, якби ми були цілком залучені до цієї системи безпеки, адже це передусім демократичні цінності та тверді гарантії їхнього захисту, впровадження передових технологій управління, підвищення ролі й значущості України на міжнародній арені, її наближення до високорозвинених ринків і поштовх до внутрішніх перетворень у державі.

Сучасний стан міжнародних відносин України віддзеркалює кризу системи європейської безпеки, принаймні в тому розумінні, у якому цей комплекс відносин вважався звичайним, традиційним і більш-

менш прийнятним для сучасників упродовж останніх кількох десятиріч.

Що стосується місця України в цих процесах, то йдеться тут вже не стільки про наявність чи відсутність зовнішніх гарантій безпеки з урахуванням позаблокового статусу держави, скільки про проблематичність членства в регіональних системах колективної безпеки чи двосторонніх оборонних союзах із відповідним комплексом обумовлених зобов'язань.

Для України корисним є питання координації правоохоронної діяльності й антитерористичних акцій, участі в міжнародній коаліції з країнами ЄС та США. Спільна робота в антитерористичних операціях й обмін можливою розвідувальною інформацією можуть стати факторами знаходження власного місця в системі колективної безпеки.

В Європі є розуміння того, що антитерористичні та інші заходи у боротьбі із глобальними загрозами будуть по-справжньому діючими лише за умов налагодження відповідної структури обміну інформацією між її членами. Це саме є передумовою подальшого відпрацювання системи прийняття рішень і керування спільними операціями. Саме приєднання України до перелічених процесів відповідало б активній фазі євроінтеграції.

Європа потребує створення специфічної військово-політичної структури, що викликає невдоволення у США, адже НАТО є ключовою ланкою трансатлантичної єдності. Послаблення цієї ланки призведе до втрати домінування США в Європі, де політичним компонентом є ЄС, економічним – спільна валюта, а військовим можуть стати європейські військові сили.

Така структура хоч і буде самодостатньою та дещо обмеженою в можливостях, але все ж створить альтернативу НАТО – американської парасольки часів «холодної війни». Це питання вже тривалий час є дискусійним в Європі і навіть суперечним, адже можливості ЄС позбавлені засобів стратегічного перекидання військ, супутникового зв'язку, систем командування, керування і створення перешкод для ворожих радіолокаційних станцій. Тож європейський корпус має покладатися на можливості НАТО ще принаймні протягом найближчого десятиріччя, адже без допомоги Альянсу не зможе виконувати свої безпекові завдання.

Слід зазначити, що спроби розробити хоча б загальноприйняті структурні принципи нової архітектури Європейської Безпеки виявилися марними. Існує небезпека, що програми типу European Security and Defence Identity (ESDI) (Європейська ідентичність у сфері безпеки та оборони) лише уповільнять процес створення нової системи безпеки, як свого часу створення Ради Північно-Атлантичного Співробітни-

цтва (тепер РСАП) на кілька років загальмувало процес поширення НАТО на Схід.

Україні слід свідомо дивитись на стан справ, що стрімко змінюється. В ньому є різні позиції: оптимальні, проміжні, реальні й неприйнятні. І якщо оптимальним варіантом звісно була б колективна безпека у складі НАТО, то проміжним саме може бути безпекова система Європи за підтримки НАТО. Тому пріоритетним національним інтересом нашої держави має стати включення в процес створення єдиної системи європейської безпеки на правах її рівноправного елемента. Так Україна змогла б стати повноправним учасником системи міжнародної відповідальності за підтримання безпеки Європи та дістала б можливість безпосередньо впливати на майбутню трансформацію НАТО і Євросоюзу в процесі створення загальноєвропейської системи безпеки. Створення такої системи на основі вирішення конфлікту в Україні стало б символом її ефективності та виправданої необхідності.

Іще одним пріоритетним національним інтересом нашої держави є трансформація Збройних Сил України в сучасну мобільну професійну армію, здатну протистояти будь-яким викликам національній безпеці країни. Це передбачає остаточне впровадження цивільного контролю над збройними силами, перехід на загальноєвропейські стандарти в оснащенні й облаштуванні побуту військовослужбовців. Крім того, приєднання до вищезазначених систем безпеки в перспективі сприятиме зменшенню фінансових витрат на власну безпеку, оскільки забезпечувати себе самотужки як нейтральну чи позаблокову державу набагато дорожче, аніж у системі колективної безпеки.

Належність до систем європейської та євроатлантичної безпеки дасть можливість нашій державі не лише надійно захистити себе, брати участь у миротворчих операціях держав-елементів цих систем, а й здійснювати вплив на колективні політичні рішення і на формування міжнародної політики в регіоні.

УДК 316.4.063.3:323.1(477)

Власенко Ю.,

кандидат політичних наук, доцент

кафедри гуманітарних і правових дисциплін,

Донецький національний університет економіки і торгівлі

ім. М. Туган-Барановського, м. Кривий Ріг, Україна

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ ЯК ОСНОВА ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Сучасну кризу українського суспільства можна охарактеризувати як системну, на користь чого свідчить її затяжний та комплексний

характер. Українська держава налічує 25-річну історію своєї незалежності, протягом якої ми стали свідками щонайменше чотириразового обвалу економіки країни. Внаслідок чого – масове безробіття, девальвація національної валюти, стрімке зростання бідності українців аж до переходу її за межу 7 % за офіційною статистикою та 28 % за підрахунком Кабміну за ринковими цінами на 2014 рік. На сьогоднішній день цю цифру можна лише уявити, враховуючи ріст інфляції до серпня 2016 року на 38,2 %, зростання цін на продовольчі товари на 32,7 % і подорожчання комунальних тарифів на 122,6 %.

За цих умов недивним є глибокий рівень недовіри людей до влади, дії якої дисонують із заявленими гаслами під час Революції Гідності 2013–2014 рр. та офіційно обраним курсом у політичному та соціально-економічному житті України з того часу і до сьогодні. Війна, корупція і криза – ось так, у трьох словах можна змалювати реалії процесу розбудови української державності взагалі та євроінтеграційних процесів зокрема.

А Україна дійсно потребує фундаментального процесу інтеграції у пряму розумінні цього слова. Це зможе створити чітку і дієву політичну систему, стабільну економіку, єдину націю, цілісне суспільство та національну культуру, де гармонійно поєднуються багатство різнорідних ідентичностей, з одного боку, та конструктивна єдність у підході до вирішення наріжних питань системи, з іншого. Сучасні науковці у вирішенні питання, чим є суспільство, майже одностайно наголошують на його системному характері, що складається з підсистем; дієвість та стабільність такої системи забезпечується динамічним розвитком та ефективною взаємодією її складових між собою.

Складність інтеграційних процесів українського суспільства полягає, насамперед, у відсутності єдиного ідейного фундаменту, який би об'єднав та спрямував зусилля політичної еліти у досягненні загальнозначущої цілі для всього українського суспільства, та надав їм діям підтримку з боку населення. Питання вибору культурно-цивілізаційних орієнтирів для українського суспільства, здається, вже мало залишитися для більшості в минулому, адже особистісний «вибір «за»» євроінтеграцію українці засвідчили під час подій Євромайдану. Та от проблема, здається, знаходиться набагато глибше за «офіційно проголошений курс політики» того чи іншого політичного діяча, що прагне у такий спосіб знайти собі прихильників.

Необхідним постає формування такої цілі-ідеї, яка б могла інтегрувати більшу частину представників різних соціальних верств українського населення в органічну цілісність та об'єднати зусилля на всіх рівнях життєдіяльності держави. Крім того, потрібна така ідея, яка б могла зайняти частину мотиваційного блоку свідомості кожної люди-

ни-громадянина, безвідносно до його соціального статусу та майнової приналежності. Такою ціллю ми вважаємо за доцільне обрати національну ідею, сутність якої торкається кожного члена суспільства, чи то за етнічною приналежністю, чи то за громадянською. Так, українська національна ідея, на думку В. Кузьменка, повинна бути стислою і всеохопною, і давати чітку відповідь на будь-який український виклик.

Безперечно, з боку представників політичної еліти України необхідним є без зайвих слів та власного піару реальні дії щодо стабілізації економіки країни так, аби для пересічного громадянина «економічне виживання» перейшло на рівень якісного життя на практиці. Тільки у такий спосіб можливі зрушення у кількісному вимірі довіри до влади та подолання соціальної апатії, системного розчарування та аполітичності населення. На фундаменті чого можна говорити про можливість утвердження національної ідеї як системоутворюючого фактору українського суспільства, переведення його на якісно вищий рівень – рівень громадянського суспільства, та системоутворюючого елементу державної політики.

У такий спосіб, курс України на євроінтеграцію стане невід’ємною частиною всього інтеграційного процесу українського суспільства, для якого так само природним є розуміння, визнання та законодавче закріплення базових цінностей, визнаних європейською спільнотою, таких як гідність, свобода, рівність, солідарність, громадянство і правосуддя.

ЗМІСТ

ПРОГРАМА.....	1
ТЕЗИ.....	11
СЕКЦІЯ 1. Соціально-політичні засади реалізації державної євроінтеграційної політики України	11
Лопушинський І., Ковнір О. Вивчення особливостей соціальної роботи студентами вищих навчальних закладів України та ЄС	12
Полторак Л. До питання запровадження європейських стандартів професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до використання методів арт-терапії.....	16
Сай Д. Загальні тенденції розвитку соціального забезпечення та соціальної роботи в Європейському Союзі	18
Скиба Т. Створення регіональних міжуніверситетських консорціумів як інноваційна технологія управління закладами вищої освіти закордоном.....	20
Ковальова Я. Особливості соціального обслуговування людей похилого віку в країнах –членах ЄС.....	21
Сорочан Т. Європейський досвід реалізації інклюзивної освіти	23
Андрєєва К. Працевлаштування молоді: порівняльна характеристика України та Німеччини	25
Заграй Н. Практична необхідність психолого-педагогічного супроводу дітей з розладами спектра аутизму: досвід країн ЄС	27
Калачова Є. Проблема безробіття молоді в країнах-членах ЄС та шляхи її подолання.....	29
Ракова А. Європейський досвід профілактики злочинності серед неповнолітніх	31
Дорошенко О. Система соціального захисту в країнах – членах ЄС	33
Вандишева Ю. Комунікативні девіації як соціальний наслідок євроінтеграційних процесів в Україні	35

Кротовська К. Формування цінностей української молоді в процесі євроінтеграції	37
Сиса А. Підготовка майбутніх соціальних працівників в умовах європейської інтеграції України	40
Фроленко О. Соціальне обслуговування в європейських країнах	42
Бервінова К. Психологічна підготовка майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в країнах Європейського Союзу	44
Штим О. Зайнятість молоді в європейських країнах	46
Савостікова К. Тренінг як засіб підвищення соціальної компетентності молоді в умовах євроінтеграції	48
Парфенюк А. Технології превентивної діяльності соціального працівника в країнах Європейського Союзу	49
Логвіна А. Життєві стратегії молоді сім'ї в Україні та країнах Європейського Союзу	51

СЕКЦІЯ 2. Політичні та безпекові аспекти реалізації угоди про асоціацію між Україною та ЄС

Палагнюк Ю. Політичний механізм реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС	53
Лушагіна Т. Реформування системи місцевого самоврядування в Україні: вітчизняні уроки та досвід країн ЄС	55
Крисінська Д. Імплементация екологічних аспектів Угоди про асоціацію між Україною та ЄС як головний фактор екологічної безпеки України	57
Іовчева А. Реалізація гендерної рівності в політичному процесі в контексті євроінтеграційних прагнень України	59
Ікім Д. Правові аспекти трудової міграції в країнах ЄС	61
Лукаевич Б. Особливості вирішення соціальних проблем за участю територіальних громад у країнах-членах Європейського Союзу	63
Ковальова О. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції	65

Балабанова А. Діяльність волонтерів в умовах вулиці на прикладі країн Європейського Союзу	67
Науменко В. Стандарти етики державних службовців країн ЄС	69
Калініна Р. Впровадження безвізового режиму України з ЄС: проблеми та перспективи	72
Висоцька К. Етично-правові засади політичної журналістики в законодавстві ЄС під час висвітлення виборчого процесу.....	74
Піскульов Є. Місце України у системі європейської безпеки	76
Власенко Ю. Національна ідея як основа інтеграційних процесів в Україні	79

Комп'ютерна верстка *А. Іщенко*.
Друк, фальцювально-палітурні роботи *С. Волинець*.

Підп. до друку 08.11.2016.
Формат $60 \times 84^{1/16}$. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 4,88. Обл.-вид. арк. 4,55.
Тираж 42 пр. Зам. № 5111.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009.

